

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17: Filozofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory

Uprchlictví v Německu

Ludmila Kozlová

Jihočeský kraj

České Budějovice 2025

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č. 17: Filozofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory

Uprchlíctví v Německu

Refugees in Germany

Autorka: Ludmila Kozlová

Škola: Česko-anglické gymnázium s.r.o.

Třebízského 1010/9, 370 06 České Budějovice 5

Kraj: Jihočeský kraj

Konzultant: Mgr. Daniel Hoffmann

České Budějovice 2025

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracovala samostatně a použila jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Českých Budějovicích dne 10. 2. 2025

Ludmila Kozlová

Poděkování

V první řadě bych chtěla zmínit všechny, kteří ve mně zájem o téma uprchlictví do takové míry probudili a poskytli mi do něj nevšední vhled. Můj velký dík tedy patří především mé německé hostitelské matce Susann Liebe, která mi svět uprchlíků otevřela, a všem laskavým lidem, kteří byli nuceni začít nový život v oblasti Zollingu, probudili ve mně důvěru, zájem a otevřenost, a především těm, kteří se mnou sdíleli své příběhy, ať už nezávisle osobně, přes dotazník nebo rozhovorem.

Dále děkuji své škole, Česko-anglickému gymnáziu, za impulz napsat si SOČ, a především svému konzultantovi Mgr. Danielu Hoffmannovi za jeho shovívavost, přizpůsobivost a vystihující důvtipné příklady a návody, jak se s odbornou prací popasovat.

Anotace

Seminární práce s názvem Uprchlictví v Německu se zabývá migrační a azylovou politikou Německa se zaměřením na výňatek mechanismů přímo dotýkajících se uprchlíků. Kromě vymezení základní terminologie týkající se migrace a základů světové právní ochrany uprchlíků práce nabízí přehled německých uprchlíků v číslech, představuje kořeny německé migrační politiky a popisuje azylové řízení a další aktuální systémy vztahující se k životu uprchlíků v Německu. Praktická část využívá autorčiných kontaktů na bavorské uprchlíky, díky čemuž přináší náhled do jejich příběhů, názorů a dojmů z německého azylového systému. Umožňuje poznat hlavní aktéry tématu v jiném světle pomocí kvantitativního dotazníku i kvalitativních rozhovorů líčících různorodé zkušenosti a impulzy k migraci.

Klíčová slova

Uprchlíci; Německo; azyl; migrační politika

Annotation

My seminar paper named Refugees in Germany deals with the migration and asylum policies in Germany focusing on the part that directly affects the refugees. In addition to outlining basic terminology related to migration and the basics of global refugee law, the paper offers an overview of the German refugee population, introduces the roots of German migration policy, and describes the asylum process and other systems affecting the refugee's life in Germany. The practical part takes advantage of the author's contacts with Bavarian refugees to provide insights into their stories, opinions and perceptions of the German asylum system. It enables us to get to know the main actors of the topic in a different light through a quantitative questionnaire and qualitative interviews describing different experiences and impulses towards migration.

Keywords

Refugees; Germany; Asylum; Migration Policies

Obsah

Úvod	8
1 Klíčové pojmy	9
2 Mezinárodní právní ukotvení	9
2.1 Úmluva o právním postavení uprchlíků	9
2.2 Protokol	10
2.3 Schengenská dohoda a úmluva	10
2.4 Dublinské nařízení III.....	10
2.5 Globální pakt o uprchlících	11
2.6 Migrační pakt EU	11
3 Němečtí uprchlíci v číslech.....	12
4 Německé migrační právo	14
5 Azylové řízení	15
5.1 Druhy žádostí o azyl.....	15
5.2 Proces žádání o azyl	15
5.3 Ubytování	18
5.4 Dočasná ochrana	18
6 Výdaje na ochranu uprchlíků.....	19
6.1 Celkový rozpočet.....	19
6.2 Sociální dávky	20
7 Aktuální změny	20
7.1 Právní opatření	20
7.2 Politická dynamika.....	22
8 Praktická část – kvalitativní výzkum.....	23
8.1 Metodika.....	23
8.2 Výstupy	24
8.2.1 Důvody k uprchnutí	24
8.2.2 Cesta.....	25
8.2.3 Současnost a plány do budoucna	26
8.2.4 Těžkosti.....	26
8.2.5 Pozitiva	26
8.2.6 Vzkazy odpůrcům migrace	27
8.3 Závěr první praktické části	27
9 Praktická část – kvantitativní výzkum	27
9.1 Metodika.....	28
9.2 Výsledky dotazníku.....	29

9.2.1	Věk.....	29
9.2.2	Národnost.....	30
9.2.3	Délka pobytu.....	31
9.2.4	Vzdělanost.....	31
9.2.5	Finanční situace / společenské postavení.....	33
9.2.6	Délka cesty.....	34
9.2.7	Psychika v Německu.....	36
9.2.8	Akceptování.....	36
9.2.9	Plány	38
9.3	Závěr druhé praktické části	38
Závěr		40
Seznam použité literatury		42
	Internetové prameny	42
	Právní prameny	45
	Ústní sdělení	45
Seznam grafů.....		46

ÚVOD

Uprchlictví pro mě vždy bylo naprosto neprozkoumaným tématem, kterým jsem se nezabývala a popravdě mi ani nepřišlo závažné na poli ostatních globálních problémů. Jak se ale říká, jakmile se člověk s daným tématem setká osobně a zažije příběhy, probudí se vnitřní motivace, a naléhavost blízkosti dříve vzdálených dějů otevře dveře zvědavosti a zájmu.

Stejně tak to bylo i u mě. Na konci roku 2024 jsem strávila dva měsíce na studijním pobytu v německém Bavorsku, kde matka od mé hostitelské rodiny profesně i neziskově pracovala s uprchlíky. V rámci neziskové organizace Helferkreis Zolling pro mě pořádala mimo jiné každotýdenní hodiny německé konverzace, na které mě hned na začátku pozvala, abych také dostala možnost zlepšit svou německou mluvu. Vzhledem k tomu, že mě uprchlická skupina přijala mezi sebe a mě se naskytly střípky z jejich příběhů, probudilo to ve mně spoustu otázek. Téměř na každodenní bázi jsem se hostitelské matky vyptávala a zapisovala si, jak migrační politika v Německu funguje, a co mají lidé, se kterými se stýkám, za sebou. Nakonec jsem si uvědomila, jak nevšední je tato příležitost, a rozhodla se dál prozkoumávat sofistikovanější formou rozhovorů, které jsem dělala čistě nezávisle pro sebe, abych tyto životní příběhy mohla jednou poskytnout i ostatním. Vzhledem k tomu, že jsem pro svůj vhled do světa uprchlíků chtěla najít uplatnění a víc se dozvědět o světově proslulé německé migrační politice, napadlo mě, že bych k tomu mohla využít právě prostor, který nabízí SOČ.

Hlavním cílem práce je nabídnout společnosti nový pohled na prudce diskutované téma, dávajíc prostor pochopit a poznat jeho hlavní, ač často upozad'ované, aktéry. Osobní úroveň zároveň práce doplňuje věcným popisem německého migračního systému, jehož cílem je zohlednit podmínky, ve kterých se zmínění uprchlíci nachází, a přiblížit, jak vůbec migrační politika Německa funguje.

V teoretické části práce představuje samotnou definici uprchlictví a mezinárodní právní ukotvení tohoto fenoménu. Následně svůj zájem přesouvá na údaje o uprchlících v Německu, a to z pohledu jejich počtu, německé legislativy, ekonomických výdajů a aktuálních trendů ve vášnivé předvolební debatě o změnách v přístupu k uprchlíkům. Praktická část se následně skládá ze dvou výzkumů, kvalitativního i kvantitativního. Kvalitativní část složená z rozhovorů s pěti uprchlíky pak nabízí bližší vhled do jejich příběhů, těžkostí, vnímání života u našich sousedů a plánů do budoucna, zatímco dotazník rozeslaný německým uprchlíkům mimo jiné ověřuje tři hypotézy zastřešující kategorie původ, cesta a integrace. První z nich zní: „*V Německu převažují uprchlíci náležící v jejich zemi k vyšší společenské vrstvě.*“ Dále, že „*jejich finanční situace je nepřímou úměrnou délkou cesty*“ a „*psychický stav uprchlíků v Německu je významně ovlivněn jejich pocitem přijetí německou veřejností.*“

Práce ukazuje uprchlíky v jiném světle než jako číslo nebo ekonomickou zátěž, čímž rozšiřuje povědomí o jedinečných příbězích jich jako osobitých lidí, šíří jejich názory a zkušenosti s německým azylovým systémem. Tím si slibuje přinést do společenských debat bližší povědomí o jádru tématu a skutečnou obeznámenost o tom, o čem se často mluví bez lidského faktoru. Mým záměrem není pouštět se do politického rozkolu, ale pouze poskytnout důležitý zanedbávaný aspekt a nezabarveně zpřístupnit migrační systém zvládající vysokou uprchlickou zátěž.

1 KLÍČOVÉ POJMY

V názvosloví vztahujícím se k uprchlictví se setkáváme zpravidla se dvěma pojmy – migrant a uprchlík. Jejich významy ovšem nejsou zaměnitelné a je důležité je rozlišovat, jelikož se státní legislativy na jejich ochranu liší.

Migranti jsou lidé, kteří se přesouvají za účelem zlepšení kvality jejich života, a kdyby se vrátili domů, jejich stát jim poskytne ochranu.¹ To ovšem vždy neznamená, že je doma čeká bezpečí. V jejich zemi je mohou ohrožovat i jiné vlivy než ty plynoucí přímo z omezující vlády. Proto mezi jejich impulsy patří např. přírodní katastrofy, chudoba nebo násilí ozbrojených skupin.²

Naproti tomu pojmem uprchlík se na základě Úmluvy o právním postavení uprchlíků označují osoby, které opustily svou domovskou zemi z oprávněných obav z persekuce založené na ozbrojených konfliktech, zastávání určitých politických názorů, nebo příslušnosti k určité společenské, rasové, náboženské, či národnostní skupině.³ Jsou to lidé, kterým by v případě návratu hrozilo nebezpečí smrti.⁴

Dále rozlišujeme termín „osoba žádající o azyl“. Tak se nazývá člověk spadající do kategorie „uprchlík“, který ale zatím nebyl právně hostující zemí jakožto uprchlík označen a čeká na rozhodnutí o poskytnutí azylu.⁵

2 MEZINÁRODNÍ PRÁVNÍ UKOTVENÍ

2.1 Úmluva o právním postavení uprchlíků

Právě ochranou uprchlíků se zabývá již zmíněná Úmluva o právním postavení uprchlíků (The 1951 Refugee Convention) podepsaná v červenci roku 1951 v Ženevě. Tento klíčový dokument představující stavební kámen novodobého migračního práva zaštiťuje OSN a dodržování a implementaci do jednotlivých státních legislativ hlídá UNHCR (Rada OSN pro lidská práva).

Sepsáním Úmluvy reagovaly státy OSN na celosvětový rapidní nárůst uprchlíků, který se projevil během 20. století. Prvními zaznamenanými byli ti prchající před 1. světovou válkou, která zasáhla jejich země. Již v druhé dekádě minulého století byly vlády nuceny sjednat několik mezinárodních dohod za účelem poskytnout prchajícím cestovní dokumenty. Nutnost řešit tuto problematiku globálně posílily především okolnosti 2. světové války, kdy se často

¹ UNHCR. 'Refugee' or 'migrant' - Which is right? Online. In: UN Refugees News. 2015. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/news/refugee-or-migrant-which-is-right/>. [cit. 2025-02-09].

² AMNESTY INTERNATIONAL. *The difference between refugees, people seeking asylum and migrants*. Online. In: Amnesty. 20 December 2024. Dostupné z: <https://www.amnesty.org.au/refugee-and-an-asylum-seeker-difference/>. [cit. 2025-02-09].

³ Sdělení č. 208/1993 Sb., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků.

⁴ UNHCR. 'Refugee' or 'migrant' - Which is right? Online. In: UN Refugees News. 2015. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/news/refugee-or-migrant-which-is-right/>. [cit. 2025-02-09].

⁵ AMNESTY INTERNATIONAL. *The difference between refugees, people seeking asylum and migrants*. Online. In: Amnesty. 20 December 2024. Dostupné z: <https://www.amnesty.org.au/refugee-and-an-asylum-seeker-difference/>. [cit. 2025-02-09].

jednalo o odsunutí nucené. Všechny doposud vzniknuté dokumenty zaštitila právě Úmluva o právním postavení uprchlíků, která kromě definice uprchlíka stanovuje i jejich práva a povinnosti vůči hostující zemi, popisuje právní závazky států, které jsou smluvními stranami dokumentu, nebo dělí uprchlíky do různých kategorií určujících zacházení s nimi. Důležitým zmíněným prohlášením je bezpochyby také tzv. nezpětné vrácení. To hostitelským zemím říká, že by uprchlíky neměly vrátit zpět do země, kde jim hrozí nebezpečí.⁶

2.2 Protokol

Další mezinárodní smlouvou OSN, která pouze reagovala na předešlý dokument, je Protokol týkající se právního postavení uprchlíků z roku 1967. Ten pouze poupravil znění Úmluvy odebráním specifických geografických a časových okolností projevujících se ve formulacích jako např. „v důsledku událostí, které nastaly před 1. lednem 1951“, které limitovaly možnosti její implikace pouze na evropské uprchlíky z tohoto období. Novým sepsáním se zmíněná ustanovení vztahovala celosvětově na všechny osoby podstupující persekuci bez ohledu na různorodost situací.⁷

2.3 Schengenská dohoda a úmluva

Dohodou zasahující do hraničních záležitostí je Schengenská dohoda podepsaná v roce 1985 Belgií, Německem, Francií, Lucemburskem a Nizozemskem. Zmíněné státy se dohodly na postupném odstraňování kontrol na vnitřních hranicích, čímž zavedou volnost pohybu mezi signatářskými zeměmi. Navázala na ni Schengenská úmluva, která v roce 1995 vytvořila na stejném území schengenský prostor volného pohybu osob, který byl v roce 1999 začleněn do právních předpisů EU. V současné době ho tvoří 27 zemí. Tyto závazky se mohou jevit jako problematické v případě, že se země snaží zpřísnit hraniční kontroly v souvislosti s nelegální migrací.⁸

2.4 Dublinské nařízení III

Další jednání EU ukončené rokem 2013, kdy začalo platit Dublinské nařízení, se zasazovala o to, aby žádný členský stát nenesl nepřiměřenou odpovědnost. Cílem Dublinského nařízení III je zajistit rychlý přístup k azylovému řízení, které bude probíhat na území jednoho státu, aby nedocházelo k posuzování stejné žádosti ve více zemích najednou. Dublinské nařízení říká, že za uprchlíka je odpovědná členská země, do které vstoupil jako první. Pokud tedy vstoupí do další členské země, může být zahájeno řízení o jeho předání zpět do prvního členského státu vstupu.⁹

⁶ UNHCR. *The 1951 Refugee Convention*. Online. In: UNHCR. c2001-2025. Dostupné z: https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/1951-refugee-convention?_gl=1%2Ayuhzrz%2A_rup_ga%2AND5NjcyMTcuMTczNzIxMzE4OA..%252_rup_ga_EVDQTI4LMY%2AMTczNzIxMzE4OC4xLjEuMTczNzIxMzMwOC42MC4wLjA. [cit. 2025-02-10].

⁷ UNHCR. *The 1951 Refugee Convention*. Online. In: UNHCR. c2001-2025. Dostupné z: https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/1951-refugee-convention?_gl=1%2Ayuhzrz%2A_rup_ga%2AND5NjcyMTcuMTczNzIxMzE4OA..%252_rup_ga_EVDQTI4LMY%2AMTczNzIxMzE4OC4xLjEuMTczNzIxMzMwOC42MC4wLjA. [cit. 2025-02-10].

⁸ FEDERAL FOREIGN OFFICE. *The Schengen Agreement*. Online. In: Federal Foreign Office. C1995-2025. Dostupné z: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/visa-service/231202-231202>. [cit. 2025-02-15].

⁹ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Dublinský systém*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. 2025. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>. [cit. 2025-02-15].

2.5 Globální pakt o uprchlících

Vzhledem k tomu, že globální situace se stále vyvíjí a státy OSN se shodují na tom, že nejlepším způsobem, jak se postavit řešení migrace, je propracovaná mezinárodní shoda a spolupráce, v roce 2018 vznikla další dohoda posouvající debatu dál. Jedná se o Globální pakt o uprchlících podepsaný v New Yorku, jehož hlavními body jsou podpora hostitelských zemí zatížených největším počtem uprchlíků, posílení samostatnosti uprchlíků nebo snaha o zlepšování podmínek k navrácení se do domoviny v případě bezpečné situace.¹⁰ Jedná se tedy o opatření již pokročilého stádia světových migračních politik, která reagují na druhotné problémy přicházející s migrací.

2.6 Migrační pakt EU

Posledním přijatým a momentálně nejvíce rezonujícím dokumentem se stal Pakt o migraci a azylu vstoupený v platnost 11. 6. 2024, který ovšem nabere účinnost o dva roky později. Jeho cílem je, aby měla Evropská unie silnější a bezpečnější vnější hranice, v rámci problematiky migrace byla zaručena práva občanů, a žádná ze členských zemí nezůstala příliš zatížená. Pakt si slibuje povinné předvstupní prověřování za účelem rychlého zjištění statusu po příjezdu (přísnější kontroly a monitoring na hranicích mířený i na využití dat v době pobytu) a registraci do databáze Eurodac. Usiluje o zefektivnění azylových rozhodnutí a řízení včetně toho návratného. Také se bude snažit o zabránění sekundárnímu pohybu mezi členskými státy.¹¹

Naopak prvotní relokací se zabývá „povinná solidarita“. Jedná se o kontroverzní část paktu, která zavádí relokaci uprchlíků a nákladů na uprchlíky mezi členské země EU tak, aby některé země nebyly neproporčně zatížené migračními tlaky. Pakt tak mění pravidla nastavená Dublinským systémem, kdy odpovědnost za uprchlíky nesla první země EU, do které žadatelé o azyl vstoupili. Je nutné zmínit, že tato solidarita nutně nemusí znamenat přerozdělování osob mezi státy a povinné přijímání uprchlíků v rámci každoročně vyhodnocovaných kvót. Existuje výjimka pro státy zatížené vysokým počtem dočasných uprchlíků například z Ukrajiny. Země EU se také mohou rozhodnout místo přijímání nových azylantů finančně či materiálně podpořit ty státy, kde se uprchlíci nacházejí.¹²

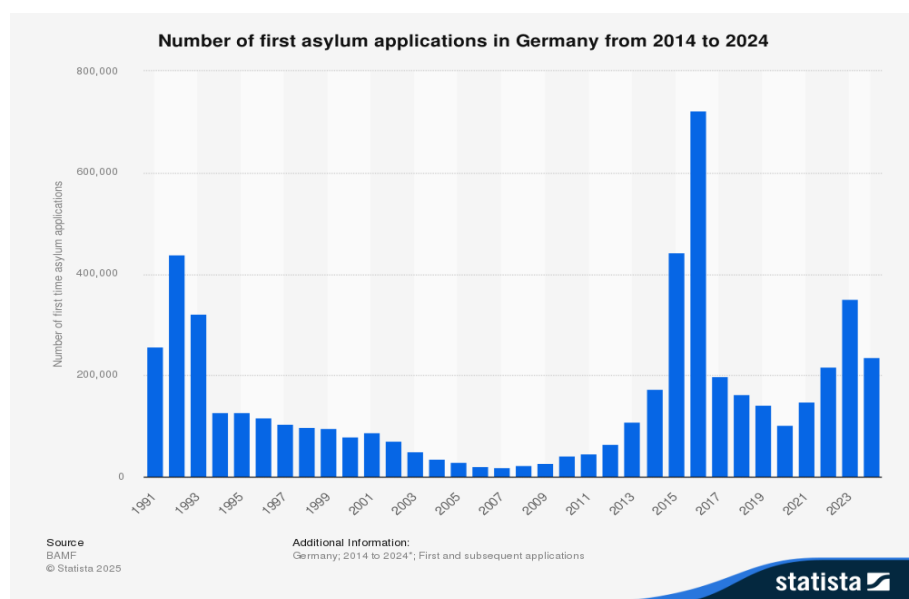
¹⁰ UNHCR. *The Global Compact on Refugees*. Online. In: UNHCR. C2001-2025. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/global-compact-refugees>. [cit. 2025-02-10].

¹¹ EVROPSKÁ KOMISE. *Pakt o migraci a azylu*. Online. In: European Commission. 2024. Dostupné z: [¹² SEZNAM ZPRÁVY. *Migrační pakt*. Online. In: Seznam Zprávy. 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/tag/migracni-pakt-109859>. \[cit. 2025-02-16\].](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_cs#:~:text=V%20r%C3%A1mci%20t%C3%A9to%20spole%C4%8Dn%C3%A9%20evropsk%C3%A9%20reakce%20navrhla%20Evropsk%C3%A1,v%C3%BDznamen%C3%BDm%20migra%C4%8Dn%C3%ADm%20tlak%C5%AFm%20a%20chr%C3%A1n%C3%AD%20na%C5%A1e%20vn%C4%9Bj%C5%A1%C3%A1D%20hranice., [cit. 2025-02-10].</p></div><div data-bbox=)

3 NĚMEČTÍ UPRCHLÍCI V ČÍSLECH

Německo patří globálně mezi země hostící největší počet uprchlíků, v roce 2023 bylo dokonce druhým největším a nejflexibilnějším humanitárním dárcem v rámci UNHCR. Také výrazně podporuje implementaci Globálního paktu o uprchlících.¹³

V následujících statistikách využívám dat zaměřujících se na podané žádosti, jelikož jejich následný rozsudek probíhá až měsíce poté, což může zkreslovat příchod uprchlíků v daném roce. Cizinci v zemi totiž po dočasném povolení k pobytu pobývají již dlouho před finálním verdiktem, tudíž data týkající se podaných žádostí lépe ilustrují opravdový počet přicestovalých cizinců.

Graf 1 - Počty prvotních žádostí o azyl zaznamenaných v Německu mezi lety 2014-2024¹⁴

V roce 2024 zaznamenalo Německo celkem 250 945 žádostí o azyl, z čehož u 229 751 lidí se jednalo o žádosti prvotní (viz 5.1 Druhy žádostí o azyl), což činí zhruba 92 %.¹⁵ Oproti předešlému roku 2023 se jednalo z hlediska prvotních žádostí o azyl o zhruba 33% pokles.¹⁶

Pro porovnání lze uvést, že Česká republika za prvních devět měsíců roku 2024 zaznamenala číslo pouze 991 podaných žádostí o mezinárodní ochranu (azyl a doplňkovou ochranu v případě žadatelů nesplňujících podmínky pro získání azylu, jejichž situace byla přesto

¹³ UN REFUGEE AGENCY. *Germany Fact Sheet*. Online. In: UNHCR.org -, 2024. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/europe/sites/europe/files/2024-10/bi-annual-fact-sheet-2024-09-germany.pdf>. [cit. 2025-02-10].

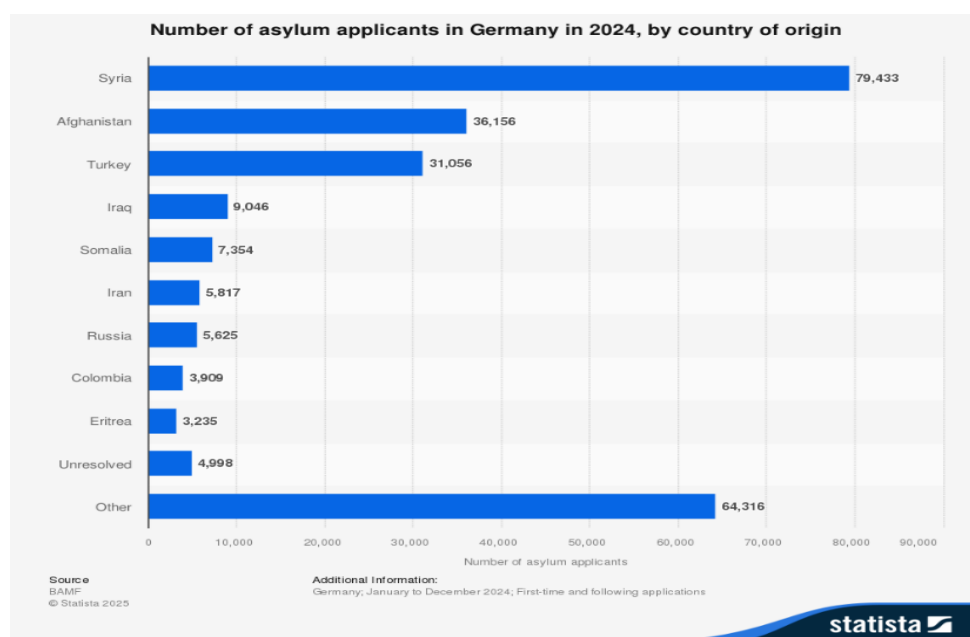
¹⁴ STATISTA. *Number of asylum applications in Germany from 2014 to 2024*. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911527/number-first-asylum-applications-germany/>. [cit. 2025-02-10].

¹⁵ BAMF. *Asylzahlen Gesamtjahr und Dezember 2024*. Online. In: BAMF. 2025. Dostupné také z: <https://www.bamf.de/SharedDocs/Meldungen/DE/2025/250109-asylzahlen-dezember-und-gesamtjahr-2024.html>.

¹⁶ STATISTA. *Number of asylum applications in Germany from 2014 to 2024*. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911527/number-first-asylum-applications-germany/>. [cit. 2025-02-10].

vyhodnocena jakožto hodna ochrany). Mezi nejčastějšími žadateli na našem území jsou občané Uzbekistánu, Ukrajiny a Vietnamu.¹⁷

Za poslední dekádu Německo zaznamenalo nejnižší zájem o azyl v roce 2020, kdy prvotní žádost podalo pouze 102 581 cizinců. Naopak největšímu počtu žadatelů Německo čelilo v roce 2016,¹⁸ kdy zaznamenalo rekordních 722 370 zájemců. Tento nárůst ovlivnila migrační krize způsobená především událostmi v Asii a Středním Východu, které vedly ke zpřísnění migračních kontrol.¹⁹ Nejchudším obdobím se stala dekáda 2003–2012, kdy se čísla pohybovala kolem pouhých 30 000 ročně. Žádosti v počtu pod 200 000 ovšem země zažívala mnohem déle, a to mezi roky 1994–2014, čemuž předcházel krušný začátek 90. let s např. 438 tisíci žádosti v roce 1992.²⁰

Graf 2 - Národnostní rozložení žadatelů o azyl v Německu za rok 2024²¹

V roce 2024 z hlediska celkových žádostí zaznamenalo Německo největší zájem od občanů Sýrie, kteří tvořili 32 % všech uprchlíků. Se značným poklesem se jednalo o Afghánce

¹⁷ MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Čtvrtletní zpráva o migraci III. 2024*. PDF. Online. In: ceska-justice.cz. 2024, s. 7. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/app/uploads/2024/11/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iii-2024-1.pdf>. [cit. 2025-02-10].

¹⁸ STATISTA. *Number of asylum applications in Germany from 2014 to 2024*. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911527/number-first-asylum-applications-germany/>. [cit. 2025-02-10].

¹⁹ WORLD ECONOMIC FORUM. *Europe's refugee and migrant crisis in 2016. In numbers*. Online. In: World Economic Forum. 2016. Dostupné z: <https://www.weforum.org/stories/2016/12/europes-refugee-and-migrant-crisis-in-2016-in-numbers/>. [cit. 2025-02-10].

²⁰ STATISTA. *Number of asylum applications in Germany from 2014 to 2024*. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911527/number-first-asylum-applications-germany/>. [cit. 2025-02-10].

²¹ STATISTA. *Number of asylum applicants in Germany in 2024, by country of origin*. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911586/country-origin-asylum-applicants-germany/>. [cit. 2025-02-10].

s podílem 14 % a Turky zastoupené 12 % ze všech žadatelů. Dalšími nejvýraznějšími zeměmi za minulý rok byl Irák, Somálsko, Írán, Rusko, Kolumbie a Eritrea.²²

Veškerá zmíněná čísla týkající se podaných žádostí nezahrnují příval uprchlíků z Ukrajiny, jelikož na ty se vztahuje Evropskou unií schválená Směrnice o dočasné ochraně (viz. Kapitola 5.4 Dočasná ochrana).

4 NĚMECKÉ MIGRAČNÍ PRÁVO

Německé migrační právo se opírá nejen o Úmluvu o právním postavení uprchlíků, její základy jsou stanoveny i v samotné německé ústavě, čímž se právo na azyl stává jedním ze základních lidských práv Spolkové republiky Německo. Právu na azyl se věnuje článek 16a Základního zákona Spolkové republiky Německo (Grundgesetz), který stanovuje, z jakých zemí mají či nemají uprchlíci právo na azyl v Německu, a jaké výjimky mohou být připuštěny.²³

Pro přesné zákonné ustanovení práva na azyl cituji zkrácený článek 16a německé ústavy (1949):

„Článek 16a

(1) Osoby pronásledované z politických důvodů mají právo na azyl.

(2) Odstavce 1 se nemohou dovolávat osoby cestující z členského státu Evropských společenství nebo z jiné třetí země, v níž je zajištěno uplatňování Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Státy mimo Evropská společenství, na které se vztahují požadavky první věty, stanoví zákon, který podléhá schválení Spolkové rady. V případech uvedených v první větě mohou být opatření ukončující pobyt vykonána bez ohledu na opravný prostředek, který byl proti nim podán.

(3) Se souhlasem Spolkové rady mohou být zákonem určeny státy, ve kterých se na základě právní situace, uplatňování práva a obecných politických poměrů jeví jako zaručené, že v nich nedochází k politickému pronásledování ani k nelidskému či ponižujícímu trestání nebo zacházení. Má se za to, že cizinec z takového státu není pronásledován, dokud nepředloží skutečnosti, které odůvodňují domněnku, že je politicky pronásledován v rozporu s touto domněnkou.

(5) Odstavce 1 až 4 nebrání mezinárodním smlouvám mezi členskými státy Evropských společenství a se třetími zeměmi, které v souladu se závazky vyplývajícími z Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jejichž uplatňování musí být ve smluvních státech zajištěno, stanoví pravidla týkající se příslušnosti k posuzování žádostí o azyl, včetně vzájemného uznávání rozhodnutí o azylu.“²⁴

²² STATISTA. Number of asylum applicants in Germany in 2024, by country of origin. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911586/country-origin-asylum-applicants-germany/>. [cit. 2025-02-10].

²³FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. Asylum and refugee protection. Online. In: BMI Bund. c2025. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/EN/topics/migration/asylum-refugee-protection/asylum-refugee-protection-node.html>. [cit. 2025-02-10].

²⁴ Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, článek 16a.

5 AZYLOVÉ ŘÍZENÍ

5.1 Druhy žádostí o azyl

Nejčastěji zaznamenanou žádostí je žádost prvotní. Jedná se o jednoduché ústní či psané zažádání o udělení azylu vhodné při splnění již zmíněných podmínek charakterizujících uprchlíka. Žádost bývá zpravidla vyplňována osobně na pobočce či přijímacím středisku Spolkového úřadu.²⁵

Dále se Německo setkává s následnou žádostí, kterou cizinec podává v případě, že jeho prvotní žádost byla zamítnuta, a v jejím procesu se pokračuje pouze za splnění předpokladů tzv. důvodu pro obnovení, kterým může být změna okolností v zemi původu, tudíž změnění stavu osoby na oprávněný status uprchlíka.²⁶

Třetí kategorií je druhotná žádost, která je takto označena poté, co se uprchlík setká se zamítnutím žádosti v bezpečné třetí zemi. Žádost bude přijata v případě, že je opět splněn důvod pro obnovení, a tehdy, kdy byla za provedení řízení odpovědná Spolková republika Německo²⁷, např. pokud vydala žadateli vízum.²⁸ Za bezpečné země se považují členské země Evropské unie a Norsko se Švýcarskem²⁹, tedy státy, ve kterých je zajištěno uplatňování Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Evropské úmluvy o lidských právech.³⁰

5.2 Proces žádání o azyl

Stejně tak jako samotné právo k udělení azylu, i proces nabytí je popsán Zákonem o azylu.

Průběh získávání azylu začíná již přechodem německých hranic, za které uprchlíci vstupují většinou nelegálně, jelikož nemají příslušné dokumenty stanovené paragrafem 4 Zákona o pobytu (Aufenthaltsgesetz) opravňující je k pobytu ve Spolkové republice jako např. vízum či povolení k pobytu. Vstup bez těchto náležitostí není možný, ale ve chvíli, kdy pohraničním orgánům uprchlík oznámí, že žádá o azyl, vstup je povolen a azylové řízení začíná. To představuje velkou devízu německé migrační politiky a je to důvodem, proč jsou označováni za otevřené hostitele. Přijímají i uprchlíky již nahlášené v jiných členských zemích EU, což by podle Dublinského nařízení III (viz. kapitola 2.4 Dublinské nařízení III) nemuseli.³¹

²⁵ BAMF. *Initial, subsequent and second applications*. Online. In: BAMF. 2024. Dostupné z: <https://www.bamf.de/EN/Themen/AsylFluechtlingsschutz/ErstFolgeZweittraege/erstfolgezweittraege-node.html>. [cit. 2025-02-10].

²⁶ BAMF. *Initial, subsequent and second applications*. Online. In: BAMF. 2024. Dostupné z: <https://www.bamf.de/EN/Themen/AsylFluechtlingsschutz/ErstFolgeZweittraege/erstfolgezweittraege-node.html>. [cit. 2025-02-10].

²⁷ BAMF. *Initial, subsequent and second applications*. Online. In: BAMF. 2024. Dostupné z: <https://www.bamf.de/EN/Themen/AsylFluechtlingsschutz/ErstFolgeZweittraege/erstfolgezweittraege-node.html>. [cit. 2025-02-10].

²⁸ FACHINGER, Teresa, HOFFMEYER-ZLOTNIK, Paula a STILLER, Marlene. *Safe third country*. Online. In: Asylum in Europe. 2024. Dostupné z: <https://asylumineurope.org/reports/country/germany/asylum-procedure/the-safe-country-concepts/safe-third-country/>. [cit. 2025-02-10].

²⁹ Asylgesetz (AsylG), § 26a Sichere Drittstaaten; Anlage I (zu § 26a)

³⁰ FACHINGER, Teresa, HOFFMEYER-ZLOTNIK, Paula a STILLER, Marlene. *Safe third country*. Online. In: Asylum in Europe. 2024. Dostupné z: <https://asylumineurope.org/reports/country/germany/asylum-procedure/the-safe-country-concepts/safe-third-country/>. [cit. 2025-02-10].

³¹ Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet 1) (Aufenthaltsgesetz-AufenthG), § 4 Erfordernis eines Aufenthaltstitels.

Jádrem azylového řízení je Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky (Bundesamt für Migration und Flüchtlinge, dále BAMF), který je zodpovědný za zpracování žádostí o azyl a jejich rozsudku.

Uprchlíci jsou převezeni do nejbližšího prvotního přijímacího střediska Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky příslušné spolkové země, kde podají žádost o azyl.³² Osobní data uprchlíků jsou nejprve uložena do Centrálního registru cizinců a je jim vydáno potvrzení o příjezdu, kterým mohou dokázat, že byli registrováni a jejich dočasný pobyt po dobu azylového řízení byl povolený.³³

Pro další postup jsou přesunuti do příslušné pobočky Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky na základě systému kvót pro spravedlivé rozdělení „EASY“. Jedná se o počítačový systém, který má na starost prvotní rozdělení žadatelů o azyl do jednotlivých spolkových zemí. Během několika sekund vygeneruje, v přijímacím zařízení jaké spolkové země bude žadatel podstupovat další kroky. Při svém rozhodnutí se snaží o co nejbližší destinaci, vyvážené využívání přijímacích zařízení, a hlavně spravedlivé rozdělení mezi spolkové země, což určují distribuční kvóty na základě tzv. Königsteinova klíče. Ten k vyhodnocení kvót pracuje s daňovými příjmy spolkové země, které tvoří dvě třetiny výpočtu, a populací tvořící třetí třetinu.³⁴

Federální země	Kvóta
Bádensko-Württembersko	13,01280 %
Bavorsko	15,56491 %
Berlín	5,13754 %
Braniborsko	3,01802 %
Brémy	0,96284 %
Hamburg	2,55790 %
Hesse	7,44344 %
Meklenbursko-Přední Pomořansko	1,98419 %
Dolní Sasko	9,40993 %
Severní Porýní-Vestfálsko	21,08676 %
Porýní-Falc	4,82459 %

³² FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. *Asylum and refugee policy*. Online. In: BMI Bund. c2025. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/EN/topics/migration/asylum-refugee-protection/asylum-refugee-policy-germany/asylum-refugee-policy-node.html>. [cit. 2025-02-10].

³³ BAMF. *The stages of the German asylum procedure*. PDF. Online. In: Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. 2024, s. 10-13. Dostupné z: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/AsylFluechtlingsschutz/Asylverfahren/das-deutsche-asylverfahren.pdf?__blob=publicationFile&v=26. [cit. 2025-02-10].

³⁴ BAMF. *The stages of the German asylum procedure*. PDF. Online. In: Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. 2024, s. 10-13. Dostupné z: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/AsylFluechtlingsschutz/Asylverfahren/das-deutsche-asylverfahren.pdf?__blob=publicationFile&v=26. [cit. 2025-02-10].

Federální země	Kvóta
Sársko	1,20197 %
Sasko	4,99085 %
Sasko-Anhaltsko	2,75164 %
Šlesvicko-Holštýnsko	3,40526 %
Durynsko	2,64736 %

Tabulka 1 - Kvóty určující procenta umístěných uprchlíků do jednotlivých spolkových zemí³⁵

Žádostí o azyl se tedy začne zabývat přidělená pobočka BAMF, kde následuje dlouhý pohovor, jehož cílem je především ověřit, zda jsou důvody k udělení azylu skutečně politické a natolik závažné, aby souzněly s výkladem uprchlíka podle německé ústavy a jiných dokumentů.³⁶ Pokud situace definici neodpovídá (např. uprchlíci z Afghánistánu, když ještě v zemi nebyla válka), je vydáno nařízení zemi opustit.³⁷ V případě, že tak není učiněno do určené lhůty, musí být uprchlíci deportováni, a to často několikrát. Bezpečnostním orgánem jsou totiž vyvezeni za hranice a často se brzy vrátí zpět.³⁸ Tyto služby jsou pro Německo velmi finančně náročné.³⁹

Pokud je člověk naopak uznán jakožto uprchlík, obdrží přechodné právo pobývat na území Spolkové republiky Německo a s tím nároky vztahující se na ochranu uprchlíků (viz. kapitola 6.2 Sociální dávky). Po 3 letech pobytu mohou požádat o pobyt trvalý.⁴⁰ Na tento rozsudek ovšem žadatelé čekají několik měsíců, a tak jejich pobyt a provizorní péče probíhá i v rámci procesu.⁴¹

³⁵ FEDERAL OFFICE FOR MIGRATION AND REFUGEES. *Initial Distribution of asylum seekers (EASY)*. Online. In: Federal Office for Migration and Refugees. 2022. Dostupné z: <https://www.bamf.de/EN/Themen/AsylFluechtlingsschutz/AblaufAsylverfahrens/Erstverteilung/erstverteilung-node.html>. [cit. 2025-02-10].

³⁶ FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. *Asylum and refugee policy*. Online. In: BMI Bund. c2025. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/EN/topics/migration/asylum-refugee-protection/asylum-refugee-policy-germany/asylum-refugee-policy-node.html>. [cit. 2025-02-10].

³⁷ LIEBE, Susann, dobrovolnice v Helferkreis Zolling [ústní sdělení]. Zolling, 2024.

³⁸ BPB. *Abschiebungen in Deutschland*. Online. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 2024. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/zahlen-zu-asyl/265765/abschiebungen-in-deutschland/>. [cit. 2025-02-10].

³⁹ LIEBE, Susann, dobrovolnice v Helferkreis Zolling [ústní sdělení]. Zolling, 2024.

⁴⁰ FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. *Asylum and refugee policy*. Online. In: BMI Bund. c2025. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/EN/topics/migration/asylum-refugee-protection/asylum-refugee-policy-germany/asylum-refugee-policy-node.html>. [cit. 2025-02-10].

⁴¹ LIEBE, Susann, dobrovolnice v Helferkreis Zolling [ústní sdělení]. Zolling, 2024.

5.3 Ubytování

Na začátku azylového řízení jsou uprchlíci umístěni do počátečních přijímacích středisek, kde mají povinnost zůstat šest týdnů, ale mohou tam setrvat maximálně tři měsíce. Jedná se o tábory zřizované spolkovými zeměmi, jejichž povinností je zařídit dostačující ubytovací kapacity v souladu s jejich přijímací kvótou.⁴²

Po uplynutí třech měsíců jsou cizinci distribuováni do středisek hromadného ubytování financovaných státem a okresem, který je odpovědný za zařízení dostatečného počtu míst.⁴³ Jedná se o různorodé ubytovny, které nejsou nijak definované.⁴⁴ V těchto ubytovnách musí čekatelé zůstat po celou dobu azylového řízení⁴⁵ a nesmí se přestěhovat mimo přidělený okres (pokud pobírají dávky).⁴⁶ Pokud dostanou pozitivní rozsudek, měli by si najít vlastní nový domov. To ovšem nebývá standardem ať už z důvodu bytové krize, nedostatku financí nebo nedůvěry k cizincům.⁴⁷

5.4 Dočasná ochrana

Zmíněný azylový proces se netýká uprchlíků z Ukrajiny, na které se vztahuje Směrnice o dočasné ochraně. Jedná se o reakci členských států EU na ruskou invazi na Ukrajinu, díky které se ukrajinští uprchlíci mohou volně pohybovat po EU bez vyřizování jednotlivých žádostí, které se vztahují na běžné azylové řízení.⁴⁸ Toto právo je v německé legislativě stanoveno v zákonu o pobytu (Aufenthaltsgesetz)⁴⁹, který se opírá právě o Směrnici EU 2001/55/ES schválenou v roce 2001 a poprvé aplikovanou až pro účely války na Ukrajině. Podle článku 13 a 14 směrnice mají členské státy uprchlíkům, na které se toto prohlášení vztahuje, opatřit přiměřené ubytování, sociální dávky a zdravotní péči, přístup ke vzdělání a na trh práce a bydlení.⁵⁰

⁴² Asylverfahrensgesetz (AsylVfG 1992), § 44 Schaffung und Unterhaltung von Aufnahmeeinrichtungen, § 47 Aufenthalt in Aufnahmeeinrichtungen.

⁴³ LIEBE, Susann, dobrovolnice v Helferkreis Zolling [ústní sdělení]. Zolling, 2024.

⁴⁴ FACHINGER, Teresa, HOFFMEYER-ZLOTNIK, Paula a STILLER, Marlene. *Types of accommodation*. Online. In: Asylum in Europe. 2024. Dostupné z: <https://asylumineurope.org/reports/country/germany/reception-conditions/housing/types-accommodation/>. [cit. 2025-02-10].

⁴⁵ LIEBE, Susann, dobrovolnice v Helferkreis Zolling [ústní sdělení]. Zolling, 2024.

⁴⁶ FACHINGER, Teresa, HOFFMEYER-ZLOTNIK, Paula a STILLER, Marlene. *Types of accommodation*. Online. In: Asylum in Europe. 2024. Dostupné z: <https://asylumineurope.org/reports/country/germany/reception-conditions/housing/types-accommodation/>. [cit. 2025-02-10].

⁴⁷ LIEBE, Susann, dobrovolnice v Helferkreis Zolling [ústní sdělení]. Zolling, 2024.

⁴⁸ MIDIEDIENST INTEGRATION. *Facts and figures in English*. Online. In: Mediendienst Integration. 2022. Dostupné z: <https://mediendienst-integration.de/english/facts-figures.html>. [cit. 2025-02-10].

⁴⁹ Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet 1) (Aufenthaltsgesetz-AufenthG), § 24 Aufenthaltsgewährung zum vorübergehenden Schutz.

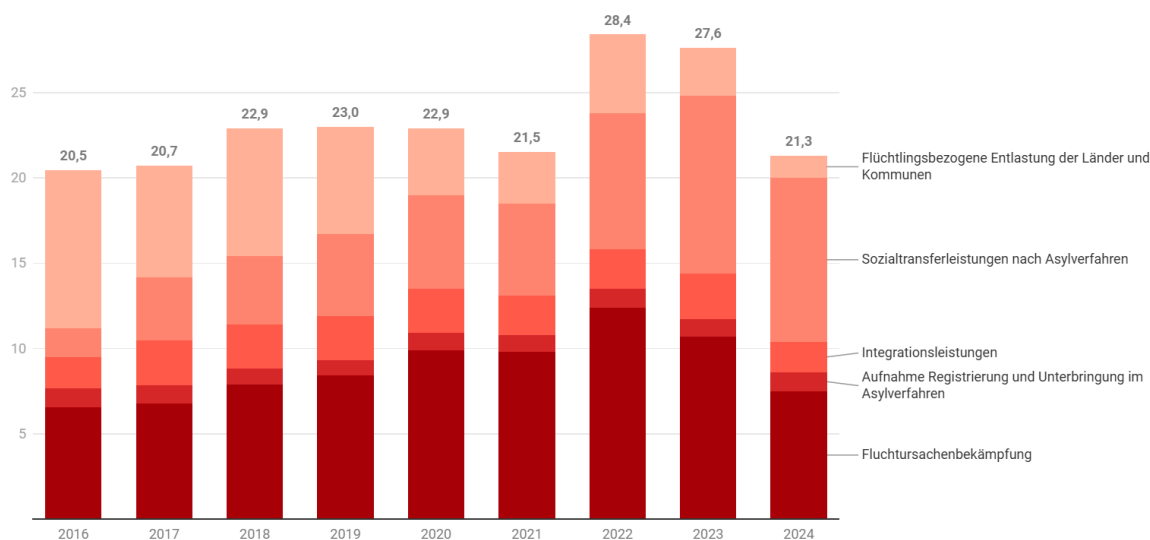
⁵⁰ Směrnice Rady EU 2001/55/ES.

6 VÝDAJE NA OCHRANU UPRCHLÍKŮ

Německo je pro uprchlíky celosvětově známé jakožto vřelý hostitel nejen z hlediska počtu přijatých uprchlíků, ale také díky poskytované sociální podpoře.

6.1 Celkový rozpočet

V roce 2022 šlo na veškeré výdaje pro uprchlíky 28,4 miliard euro, což tvoří 6,2 % federálního rozpočtu čili celkových výdajů německé vlády⁵¹ a 0,6 % reálného HDP (PPP), které činilo 4,9 bilionů euro.⁵²

Für die Jahre 2023 (Soll) und 2024 (Entwurf) nur vorläufige Angaben aus der Finanzplanung 2023 bis 2027.

Graf 3 - Rozložení výdajů federálního rozpočtu spojených s uprchlíky za jednotlivé položky (česky popsány níže)⁵³

Dlouhodobě tvoří největší náklady prostředky na boj proti příčinám útěku, které v roce 2022 pokryly 12,4 % veškerých výdajů. Jen 8 % tvořily sociální dávky poskytované po skončení azylového řízení. 4,6 % vyhrazených peněz putovalo státům a obcím zatíženým uprchlíky a zbylými 3,4 % Německo financovalo přijetí, evidenci a ubytování v průběhu azylového řízení.⁵⁴

⁵¹ BPB. *Asylbedingte Kosten und Ausgaben*. Online. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 2024. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/zahlen-zu-asyl/265776/asylbedingte-kosten-und-ausgaben/#node-content-title-1>. [cit. 2025-02-10].

⁵² THE WORLD FACTBOOK. *Real GDP (purchasing power parity) – Germany*. Online. In: The World Fact Book. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/germany/>. [cit. 2025-02-10].

⁵³ BPB. *Asylbedingte Kosten und Ausgaben*. Online. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 2024. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/zahlen-zu-asyl/265776/asylbedingte-kosten-und-ausgaben/#node-content-title-1>. [cit. 2025-02-10].

⁵⁴ BPB. *Asylbedingte Kosten und Ausgaben*. Online. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 2024. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/zahlen-zu-asyl/265776/asylbedingte-kosten-und-ausgaben/#node-content-title-1>. [cit. 2025-02-10].

6.2 Sociální dávky

Sociální dávky může uprchlík požímat od prvního dne požádání o azyl, jeho nárok na ně zaniká opuštěním Spolkové republiky Německo.⁵⁵

V prvních třech měsících se podpora od německého státu vydává především ve věcných dávkách, tedy ubytování a stravování, a pouze menší peněžní hodnotě. Tato částka se mění po přestěhování do sdílených ubytoven,⁵⁶ kdy pobírají základní dávky podle Zákona o dávkách pro žadatele o azyl (AsylbLG).⁵⁷ Tuto službu v roce 2022 využívalo 486 100 uprchlíků.⁵⁸ Jedná se o přibližně 22 % nižší příspěvek než dávky sociální pomoci nebo občanského příspěvku, tedy životní minimum. Uprchlíkům pobírajícím dávky této kategorie je poskytována finanční pomoc rozlišená na základě rodinného stavu a věku. Částka se pohybuje kolem 299 až 441 euro. V této fázi mají pouze omezený přístup ke zdravotní péči, pod kterou spadají akutní případy, očkování a preventivní prohlídky. Pro další potřeby nepokryté základními dávkami mohou žádat o zvláštní dávky vymahatelné pouze v případě daných potřeb.⁵⁹

Výše příspěvků se ustálí po třech letech nepřerušného pobytu na německém území, kdy se již nejedná o azylové dávky, ale řadí se do běžných nabízených sociálních dávek pro německé občany. Dostávají tedy občanský příspěvek, příspěvek na nájem a vytápění a zdravotní péči.⁶⁰

7 AKTUÁLNÍ ZMĚNY

7.1 Právní opatření

V roce 2024 schválil německý parlament (Deutscher Bundestag) mnoho nových opatření týkajících se azylové politiky.

Počet uznaných zahraničních kvalifikací v roce 2024 oproti předchozímu roku o 25 % vzrostl, tudíž Německo nastavilo nižší standardy pro přijímání lidí do formálních zaměstnání, čímž si slibuje zaplnění mezery na trhu práce a pro uprchlíky se integrace stává snazší.⁶¹

Německo uprchlíkům zpřijemňuje situaci i změnami Zákona o občanství (Staatsangehörigkeitsgesetz), které nově umožňují mít dvojí pas, tedy se uprchlíci nemusí vzdát

⁵⁵ SOZIALPLATFORM. *Leistungen nach Asylbewerberleistungsgesetz (AsylbLG)*. Online. In: Sozialplattform.de. c2021-2025. Dostupné z: <https://sozialplattform.de/inhalt/leistungen-nach-asylbLG>. [cit. 2025-02-10].

⁵⁶ MIDIENDIENST INTEGRATION. *Unterbringung und Versorgung*. Online. In: Mediendienst Integration. 2025. Dostupné z: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/migrationflucht-asylversorgung.html>. [cit. 2025-02-10].

⁵⁷ Asylbewerberleistungsgesetz (AsylbLG), § 3 Grundleistungen.

⁵⁸ BPB. *Asylbedingte Kosten und Ausgaben*. Online. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 2024. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/zahlen-zu-asyl/265776/asylbedingte-kosten-und-ausgaben/#node-content-title-1>. [cit. 2025-02-10].

⁵⁹ INFORMATIONSVERBUND ASYL & MIGRATION. *Grundleistungen nach AsylbLG*. Online. In: Informationsverbund Asyl & Migration. N.d. Dostupné z: <https://www.asyl.net/themen/sozialrecht/asylbewerberleistungsgesetz/grundleistungen-nach-asylbLG>. [cit. 2025-02-10].

⁶⁰ MIDIENDIENST INTEGRATION. *Unterbringung und Versorgung*. Online. In: Mediendienst Integration. 2025. Dostupné z: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/migrationflucht-asylversorgung.html>. [cit. 2025-02-10].

⁶¹ INFOMIGRANTS. *Germany recognizing more foreign qualifications*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/59854/germany-recognizing-more-foreign-qualifications>. [cit. 2025-02-15].

svého původního. Zároveň naturalizace, podmíněná mnoha dalšími podmínkami, je nyní možná po 5 letech pobytu v Německu oproti předchozím 8 letům. K tomuto bodu se ovšem již kriticky vyjadřuje opozice.⁶²

Za cílem omezit nelegální migraci a chránit vnitřní bezpečnost Německa se Spolkové ministerstvo vnitra a společenství rozhodlo nařídit dočasné obnovení hraniční kontroly na pozemních hranicích Německa s Francií, Lucemburskem, Nizozemskem, Belgií a Dánskem (hranice s ostatními státy již probíhaly) po dobu šesti měsíců od 16. září 2024. Od října 2023, kdy probíhaly kontroly na hranicích s Polskem, Českou republikou, Rakouskem a Švýcarskem, odhalila spolková policie na německých hranicích přibližně 52 000 nelegálních vstupů a odepřela vstup asi 30 000 lidem. K tomuto kroku je vedly také nekontrolované přívaly ukrajinských uprchlíků nebo potřeba ochrany před islamistickým extremistickým terorismem. Spolková ministryně vnitra Nancy Faeser uvedla, že dokud nebude evropský azylový systém dostatečně chránit vnější hranice EU, musí Německo silněji chránit své hranice státní.⁶³

Dále vstoupil v platnost Zákon o zlepšení repatriace (Rückführungsverbesserungsgesetz), jehož cílem je urychlit deportaci lidí, kterým nebyl pobyt v Německu schválen. Impulsem pro tento krok byly německou společností rezonující cizinecké útoky⁶⁴, kde se u několika případů jednalo o uprchlíky, kteří měli již dávno zemi opustit.⁶⁵ Zákon uděluje úřadům větší pravomoci při manipulaci s odsouzenými k deportaci.⁶⁶

Na tuto problematiku reaguje i německý bezpečnostní balíček, který mluví o snížení sociálních dávek na minimum pro žadatele, kteří v Německu zůstávají i přes nařízení odejít kvůli předchozí registraci v jiné zemi EU. Také zakazuje návrat zpět do Německa uprchlíkům, kterým byl dříve pobyt schválen, ale odjeli zpět domů.⁶⁷

Mnoho německých spolkových republik začalo vydávat sociální dávky předem nabitými platebními kartami, aby tak zajistili využití na skutečné životní potřeby v Německu a zabránili posílání peněz domů.⁶⁸

⁶² SANDERSON, Sertan. *Germany: Significant changes for refugees and asylum seekers in 2024*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/61786/germany-significant-changes-for-refugees-and-asylum-seekers-in-2024>. [cit. 2025-02-15].

⁶³ FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. *Limiting irregular migration and protecting internal security: Border checks at all German land borders to start 16 September 2024*. Online. In: Federal Ministry of the Interior and Community. C2025. Dostupné z: https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/pressemitteilungen/EN/2024/09/binnengrenzkontrollen_en.html. [cit. 2025-02-15].

⁶⁴ SANDERSON, Sertan. *Germany: Significant changes for refugees and asylum seekers in 2024*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/61786/germany-significant-changes-for-refugees-and-asylum-seekers-in-2024>. [cit. 2025-02-15].

⁶⁵ JONÁŠ, Martin. „Když nezavřeme hranice my, udělají to náckové.“ Merz zabouchl dveře za érou Merkelové. Online. In: Seznam Zprávy. 2025. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-kdyz-nezavreme-hranice-my-udelaji-to-nackove-merz-zabouchl-za-erou-merkelove-269178>. [cit. 2025-02-15].

⁶⁶ SANDERSON, Sertan. *Germany: Significant changes for refugees and asylum seekers in 2024*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/61786/germany-significant-changes-for-refugees-and-asylum-seekers-in-2024>. [cit. 2025-02-15].

⁶⁷ SANDERSON, Sertan. *Germany: Significant changes for refugees and asylum seekers in 2024*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/61786/germany-significant-changes-for-refugees-and-asylum-seekers-in-2024>. [cit. 2025-02-15].

⁶⁸ SANDERSON, Sertan. *Germany: Significant changes for refugees and asylum seekers in 2024*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/61786/germany-significant-changes-for-refugees-and-asylum-seekers-in-2024>. [cit. 2025-02-15].

7.2 Politická dynamika

Změny se netýkají jen právních dokumentů, ale vzhledem k mimořádné politické situaci se výrazně mění i politická dynamika. Potom, co kancléř Olaf Scholz (SPD) po pokusech o záchranu tzv. semaforové koalice (SPD, Zelení, FDP) požádal Spolkový sněm o vyslovení důvěry, kterou poslanci Spolkového sněmu v prosinci 2024 nevyslovili, byl určen únorový termín předčasných voleb do Spolkového sněmu. Jejich blížící se termín rozpoutává diskuze dotýkající se právě německé migrační politiky.

Po několika medializovaných útocích islamistických uprchlíků se německou politickou scénou šíří vidiny jejího zpřísnění. Stále populárnější konzervativní stranu AfD (Alternative für Deutschland) doplnil o různé plány šéf opoziční, podle průzkumů favorizované strany, CDU-CSU (Christlich Demokratische Union Deutschlands a-Christlich-Soziale Union in Bayern) Friedrich Merz, který oznámil tzv. pětibodový plán pro bezpečné hranice a konec nelegální migrace.⁶⁹ Ten se zasazuje především o trvalé hraniční kontroly na hranicích se všemi sousedními zeměmi a zákaz vstupu pro všechny osoby, které nemají platné vstupní doklady bez ohledu na vyjádření zájmu žádání o azyl. Takováto opatření ale získávají kritiku opírající se o možnou nekompatibilitu s evropským právem. V každém případě se jedná o návrh sahající po ukončení „merkelovské politiky“ a jeho realizace by znamenala revoluci v evropské azylové politice.⁷⁰<https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/merz-antraege-100.html> Politickým éterem ale naopak zaznívají i výroky např. názor levicového lídra Jana van Akela (die Linke), který hovoří o prostoru čísla navýšit a přijímat milion uprchlíků ročně. Tvrdí, že by měl být azyl udělen i těm, kteří utíkají před následky klimatických změn dosud nepovažovaných za záminku být uznán uprchlíkem.⁷¹

⁶⁹ ČTK. *Hlasování s AfD Merzovi u Němců neuškodilo, ukazují první průzkumy*. Online. In: IDNES.cz. 2025. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/nemecko-cdu-afd-merz-hlasovani-migrace-pruzkum.A250204_093034_zahranicni_bro_. [cit. 2025-02-15].

⁷⁰ TAGESSCHAU. *Das sind Merz' Pläne für die Migrationspolitik*. Online. In: Tagesschau.de. 2025. Dostupné z: <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/merz-antraege-100.html>. [cit. 2025-02-15].

⁷¹ ECHO24. *V Německu je málo migrantů. Lídr Levice požaduje přijímat další milion každý rok*. Online. In: Echo24.cz. 2025. Dostupné z: https://www.echo24.cz/a/HcPWZ/svet-zpravy-v-nemecku-je-malo-migrantu-lidr-levice-pozaduje-prijimat-dalsi-milion-kazdy-rok?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu#dop_ab_variant=1419131&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box. [cit. 2025-02-15].

8 PRAKTICKÁ ČÁST – KVALITATIVNÍ VÝZKUM

V první praktické části se zabývám kvalitativním výzkumem v podobě polostrukturovaných osobních rozhovorů s pěti z uprchlíků, konkrétně třemi jednotlivci a jedním párem. Cílem rozhovorů bylo podrobně zjistit osobní příběhy především s přesahem k úplnému počátku jejich cesty, tedy důvodům k uprchnutí, zařizování a průběhu cesty až do Zollingu, kde nyní všichni z vyzpovídaných žijí. Tento záměr stimulovala myšlenka poskytnout praktické příklady k procesu popsaném v teoretické části a přinést jedinečné příběhy z dějišť zemí původu.

Se všemi z uprchlíků jsem se osobně seznámila díky svému dvouměsíčnímu studijnímu pobytu v Bavorsku, kde jsem dostala příležitost se s uprchlíky poznat a lépe pochopit jejich život tady i v domovské zemi. Vzhledem k tomu, že s mnohými z nich jsem si vybudovala bližší kontakt, rozhodla jsem se s těmi, kteří se dokázali nejlépe domluvit německy, zakončit svůj čas právě rozhovory.

8.1 Metodika

Ve všech případech se jednalo o zhruba půlhodinová povídání nahrávaná do záznamníku. Měla jsem připravených 8 otázek mířených postupně od minulosti přes současnost do budoucnosti, ale nedostala jsem odpovědi na všechny otázky od všech respondentů, protože dorozumění v němčině pro ně nebylo vždy jednoduché. Přestože šlo o rozhovory v jazyce pro obě strany nevlastním, díky vybudované důvěře a již vyzpyčovanému způsobu dorozumívání jsem přeci jen mnoho zajímavého zjistila.

Skladba respondentů nabízí poměrně pestré rozmezí pohledů, jelikož každý z nich má dost odlišný původ národností i sociálním postavením, na což navazují i odlišné příběhy a okolnosti cesty. Z důvodu ochrany anonymity respondentů jsem se rozhodla nepoužít jejich skutečná jména a v níže uvedené tabulce i následném shrnutí rozhovorů pracuji s jejich pseudonymy.

Jméno	Věk	Původ	Status před uprchnutím	Rodinné pozadí	Délka cesty	Příchod do Zollingu
Nasrin	22	Írán	studentka VŠ, obor elektroinženýrství	bohatá rodina	2 měsíce	2023
Mariam	31	Ukrajina	manažerka v obchodu s oblečením	běžná vzdělaná rodina s dítětem	několik dní	2023
Ido	41	Ukrajina	právník	běžná vzdělaná rodina s dítětem	několik dní	2023
Sheeva	34 (neví přesně)	Afghánistán	vystudovaná nepracující právnička	dcera afghánského poslance	18 dní	2022
Abbas	38	Afghánistán/Írán	automechanik	Nevzdělaná chudší rodina	3 roky	2021

Tabulka 2 - Přehled základních údajů respondentů

8.2 Výstupy

8.2.1 Důvody k uprchnutí

Zatímco Mariam s Idem a Abbas svou zemi opustili v podstatě dobrovolně, ačkoliv na jejich území v případě Ukrajiny probíhala válka a v Íránu hrozila persekuce Talibánem, Nasrin a Sheeva opravdu neměli na vybranou, pokud chtěli přežít.

Nasrin se jakožto vysokoškolská studentka rozhodla angažovat v protestech za ženská práva upíraná Talibánem. Inspirovala ji v Íránu velmi známá Mahsa Amini, která bojovala proti šátku hidžábu, policie ji zbila a záhy zemřela. Nasrin na své univerzitě zorganizovala protest, což ji stálo obrovské nervy, ale situace ji tlačila dál. „Řekla jsem si, že teď už je vše jedno. Není důležité dělat hodně do školy, nebo jestli mě policisté odvedou, jestli zemřu. Udělám to bez přemýšlení.“ K propagaci akce použila komunikační platformu Telegram, kde oslovila své spolužáky: „Napsala jsem tam, že jdu protestovat, že se ke mně může připojit ten, kdo chce, ale že já jdu, ať už s nimi nebo sama. Kamarádi mi říkali, že to nemusím dělat. Jsem žena a nemůžu proti policistům moc bojovat.“ Kamarádi šli s ní, aby ji nenechali samotnou. Ačkoliv pouze hlásali pár předem napsaných vět a házeli hidžáb do ohně, během pár sekund se objevila policie. „Lidé nemohli ven z budovy, začali nás mlátit, mnoho mých kamarádů zemřelo nebo střelbou přišli o oči. Myslím na ně a zpětně jsem smutná ze svého rozhodnutí, protože já žiji, ale mí kamarádi zemřeli, jsou nezvěstní nebo jsou ještě v Íránu a mají velké problémy. Někdy si říkám, že si nezasloužím žít. Proč oni zemřeli, přišli o oči a já jsem zůstala zdravá?“ Tou dobou probíhaly i protesty v ulicích, kam přišla mimo jiné Nasrinina rodina, a to se jim stalo osudným. Její otec bránil ozbrojenými jednotkami napadenou tetu a uhodil policisty zpátky. „Všechno to bylo na kamerách, měli jsme velké politické problémy a museli jsme během dvou, tří dnů odletět.“

Sheeva neodlétala s tak dramatickým zážitkem, ale její zmizení bylo nutné kvůli otcovi pracujícímu na postu poslance afghánského parlamentu. „Nebylo to mé rozhodnutí, ale po příchodu Talibánu, který svrhl veškeré politiky afghánského politického systému, byl můj otec jeden z prvních hledaných a mě by také poznali.“ Kde se ale dnes nachází otec, to neví, jejich vztahy totiž nebyly růžové. „Vystudovala jsem práva a chtěla jsem tak i pracovat, ale můj otec

mi to zakázal, protože pro bohatou rodinu není dobrou vizitkou, když dcera nebo žena pracuje.“ Ačkoliv tedy utekla právě kvůli němu, dnes se bojí, že ji najde.

Pro Abbase z Íránu byly hlavním impulzem děti, pro které si v Německu sliboval kvalitní vzdělání. Mariana s Idem měli důvody podobné: *„Na Ukrajině již není možné žít. Každý den tam slyšíte sirény, exploze. Je běžné, že děti se učí v bunkru. Na úplném začátku války jsme odjeli na západ Ukrajiny a když ruští vojáci opustili naši domovinu, vrátili jsme se zpět. Ale nakonec jsme se rozhodli odjet úplně, aby naše rodina žila v bezpečí.“*

8.2.2 Cesta

Cesta všech dotazovaných kromě ukrajinské rodiny vedla přes několikadenní mezizastávky v různých zemích a jejich původní cíl nebyl vždy dosažen, avšak jejich cesty se nakonec sešly v Německu.

Íránská rodina od Nasrin měla původně v plánu utéct do Anglie, na kterou slyšeli lepší ohlasy než na německé azylové služby, ale zmatené cestování na poslední chvíli a zfalšované dokumenty je při přestupu na mnichovském letišti dohnali. *„Náš převaděč, se kterým se můj otec znal, nám zařídil neplatný pas, víza a falešnou občanku s fotkou, kde jsem byla obarvená na blond a měla barevné oční čočky, změněným jménem a národností. To celé nás vyšlo na 25 000 dolarů na osobu, ale táta to vzal, nechtěl, abychom umřeli.“* Jenže ani to vše je do kompletně zařízené Anglie nedostalo, stačilo špatně odbočit na letišti, kde se najednou dostali k východu do Německa, a tam rodinu prozradily jejich neodpovídající znalosti němčiny. Další čtyři měsíce přesunu je čekaly ještě v rámci Německa, kde začali v mnichovském kempu, který rozhodně pozitivně nehodnotili. Dále se přesunuli do hotelu pro cizince, kde strávili asi 10 dní. Jejich kroky pokračovaly do Regensburgu. *„Dali nám jen adresu na papíru, nechali nás na ulici a museli jsme to najít, i když jsme neměli internet a neuměli mluvit německy.“* Až se nakonec dopravili do konečného Zollingu.

Sheeva zažila podobně privilegovaný přístup. Potřebné dokumenty získala přímo od afghánské vlády přes svého otce poslance a na hranicích jí stačilo ukázat četný počet videí na YouTube, díky kterým ho kontroly mohly identifikovat. Letěla do Srbska, odkud došla pěšky do Maďarska a dále pokračovala vlakem přes Rakousko do Německa.

Vyprávění Abbase přineslo diametrálně odlišnou podobu cesty, která v podání jeho rodiny trvala tři roky, převážně pěšky, stopem, nebo v konečných fázích po střední Evropě autobusem. *„Procestovali jsme asi devět zemí a v každé z nich pobývali nějakou dobu v provizorních kempech. Nejdéle jsme pobývali v Řecku, dokonce 10 měsíců, a nejintenzivnější byl pobyt v Chorvatsku, odkud nás 60x deportovala policie tam a zpět.“* Původním cílem byla Anglie, ale nakonec vstoupili do Německa, které znal Abbas jakožto automechanik pouze díky Mercedesu. Jejich první chvíle strávili ve Stuttgartu a odtud je nasměrovala policie do další spolkové země, Bavorska.

Systém vycestování z Ukrajiny byl již v době definitivního rozhodnutí Mariam a Ida transparentně vypracovaný, tudíž si vše důležité našli na internetu. Tento pár měl dokonce z dřívějších cest po světě i cestovní pas. Jeli vlastním autem a jejich německé kroky po třech týdnech v Mnichově pokračovaly do Freisingu. Tam bydleli další tři týdny v kasárnách, kde si stihli zařídit veškeré formality jako např. očkování. Osm měsíců rodina strávila v sociálním bytě, který si ukrajinské rodiny pronajímaly. *„Nakonec po půlročním hledání bytu jsme se díky*

pomoci Helferkreis Zolling, kteří pomáhají uprchlíkům zaplatit prvotní zálohu, která je finančně nejvíc zatěžující, mohli přestěhovat.“ Vzpomínají na spleť cestu k cíli nalezení domova, kterého ale většina rodin jiného původu nedosáhne.

8.2.3 Současnost a plány do budoucna

Momentálně se všichni respondenti nacházejí ve stádiu studia němčiny v kurzu, který Spolková republika Německo uprchlíkům poskytuje. Cílem je dosáhnout úrovně B2 a během těchto snah většina v zatížení z nových vjemů nestíhá nic jiného. Jak popisuje Mariam: *„Náš Deutschkurs máme ve Volkshochschule Freising čtyřikrát týdně a trvá osm měsíců.“* Ido by rád pokračoval ve své profesi, ale na budoucnost nahlíží realisticky: *„Byl jsem právník, tady to není možné. Zatím nejsem připravený na to vědět, co dělat dál. Možná bych mohl být řidič, nebo mi poradí v Jobcenteru. Musím hlavně zajistit normální život pro svou rodinu.“* Přišly i myšlenky na práci paralelně s výukou němčiny, ale to se také neukázalo být rozumné. *„Známe pár spolužáků, kteří zároveň i pracují a myslíme si, že to není dobré. Musíme se nejdříve pořádně naučit jazyk, abychom potom mohli německé společnosti opravdu něco přinést.“*

Ve vztahu ke své hostitelské zemi má podobné záměry i Sheeva, jejímž snem je stát se právnickou. *„Německo nás velmi podporuje, a proto pro něj chci svým povoláním pracovat.“* Věří, že se svým afghánským diplomem a v budoucnu dosaženou úrovní B2 lehce uspěje i v Německu, ale to bohužel v realitě není tak jednoduché.

Mladá Nasrin věří, že svou velkou snahou vystuduje vysokou školu v Německu a bude pokračovat ve svém IT snu. Prozatím si shání brigády, které stíhá kombinovat s Deutschkurzem. *„Přinesla jsem si sem maturitu, v Íránu jsem se opravdu hodně snažila a učila a tady v Německu je mi to k ničemu. Zatím nemůžu ani na univerzitu, což byl můj cíl.“*

8.2.4 Těžkosti

Přestože jsou všichni uprchlíci vděční za vřelé prostředí, které jim Německo nabízí, jejich nový život se neobejde bez mnoha těžkostí, které k uprchlické integraci patří.

Nasrin i Sheeva se shodují, že nejvíc je zatěžuje bydlení v ubytovně v Zollingu. *„Jsme čtyři dospělí v malém pokoji. Je možné, že pro některé je to krásné, ale my jsme zvyklí na osobní prostor. Vždy ve svém životě jsem spávala na výletech v hotelech, nechci spát v posteli, kde spal někdo předtím. Ted' mám záchod a sprchy s dalšími lidmi. Nemáme tu jistotu, soukromí, člověk tu nemá charakter,“* svěčuje se se svými dojmy Nasrin, kterou ale trápí i „evropský“ charakter: *„Lidé tu jsou skoro všichni v depresi, všichni jsou smutní. Každý má svůj prostor a zůstává doma, sám. Nemluví, neříkají názory, bojí se ho říct, když za něj mají mít nějakou odpovědnost. U nás v Íránu se lidé mnohem víc potkávají, smějí se, tancují...“* vzpomíná mladá žena na svou domovní kulturu.

Pro ukrajinský pár je to jazyková bariéra, kvůli které jim mizí úsměv na tváři: *„Na začátku nám hodně pomohla znalost angličtiny, ale teď se zaměřujeme 100 % na němčinu.“*

8.2.5 Pozitiva

Ačkoliv je pro mnohé nový život komplikovanější, než čekali, plně si uvědomují, kolik pozitivního jim německá ochrana přináší. Pro Mariam s Idem jsou to právě lidé jak z ostatních zemí s podobným příběhem, tak Němci, kteří jim pomáhají. *„Naše rodina má s Němci jen*

pozitivní zkušenosti. Jsme moc vděční a děkujeme Německu, že nám dává bezpečí.“ Zároveň zmínili pozitivní účinky na jejich vztah.

Nasrin oceňuje především práva, která se jí v Německu konečně po svém boji dostávají. *„Mám tu bezpečí, práva jako žena. Je tu spousta možností pro mladé lidi, každý si může vybudovat dobrý život, je tu hodně pracovních míst. V Íránu se všichni snaží, mají tituly, ale není práce, skončí řidičem taxi. Nemám s Německem žádný problém.“* Líbí se jí také německý systém, pravidla a jistota.

Obyvatelé Íránu i Afghánistánu si pochvalují funkční MHD a popisují zmatený systém v jejich domovinách: *„U nás skoro všichni jezdí autem, jízdní řády jsou nespolehlivé, také tu nemáme poštu, vše se posílá mobilem.“*

8.2.6 Vzkazy odpůrcům migrace

Nikdo z respondentů nezažil žádné negativní reakce vůči sobě a svému statusu uprchlíka. Někteří si ani neuvědomují, že by v Německu silní odpůrci migrace a uprchlictví žili. Když jsem se jich ale zeptala, co by takovým lidem vzkázali, nabídli silná poselství.

Nasrin opírá své přesvědčení o rovnou vizi pro všechny, kteří si nemohou vybrat, do jakých podmínek se narodí. *„Všichni by měli mít šanci žít, mít svobodu, bezpečí, peníze. Když to někdo chce a ve své zemi nemůže, musí utéct.“* Vrací se i k propojenosti světa: *„Přijde mi to komické, Bůh stvořil tento svět pro všechny z nás. Když na jednom místě nejsem šťastná, mám tam problémy a chci se zlepšit, můžu to přeci změnit. To je jako s prací, školou, bydlením. Je moc důležité, aby všichni měli právo rozhodnout se, kde žít. Ale musí se tam samozřejmě naučit řeč, snažit se. Nemůžeme jen sedět a nechat si za sebe platit. Musíme náš svět chránit a užívat si ho.“*

Shodují se s ní i mladí ukrajinští rodiče, kteří vzkazují: *„Lidem, kteří jsou proti migraci, přeji jen to, ať se nikdy nedostanou do situace, kdy by tento, pro mnoho lidí nevyhnutelný krok, museli udělat.“*

8.3 Závěr první praktické části

Provedené rozhovory názorně ilustrovaly, jak rozličné skupiny s odlišnými podmínkami do Německa přicházejí, a že mezi Němci žijí i mnohé výrazné figury z přímého ohniska zahraničních konfliktů. Na základě zjištěných informací lze učinit závěr, že ačkoliv za sebou mají dotazování různé příběhy, mnohdy za velice dramatických okolností a v některých případech i s vizí jiné destinace, spojuje je rozhodnutí integrovat se do německé společnosti. Respondenti svůj útěk z domoviny prožívají především s vděkem za poskytnutou ochranu a potěšením z německých společenských norem, ačkoliv snížení životního standardu v podobě hromadného ubytování, je tíží. Kromě toho za největší výzvu považují znalost němčiny, se kterou v mnoha případech stále zápasí. Možná trochu překvapivě ve svém okolí nevnímají nijak intenzivní odpor proti uprchlíkům.

9 PRAKTICKÁ ČÁST – KVANTITATIVNÍ VÝZKUM

V druhé praktické části se zabývám kvantitativním výzkumem provedeným přes online dotazník. Zaměřuje se na původ dotazovaných uprchlíků nejen geograficky, ale také z pohledu akademického či ekonomického. Dále se vyptává na způsob cesty z domovské země do

Německa, zkoumá jejich vnímání integrace do německé společnosti a snaží se odhalit, jak se jim v Německu daří a jaké mají se svým tamějším pobytem nadále záměry. Těmito údaji usiluje doplnění kvalitativního výzkumu plošnými statistikami.

Cílem dotazníku bylo prozkoumat pozadí a výchozí podmínky uprchlíků plynoucí z jejich rodné země, což může společnosti poskytnout obraz o tom, jací lidé se stěhují do jejich měst a tím je lépe pochopit. Zároveň mohou odpovědi naznačit, co jsou uprchlíci schopni německé společnosti přinést.

9.1 Metodika

Jakožto nástroj ke sběru odpovědí jsem zvolila dotazník vytvořený v MS Forms. Byl složen z devíti uzavřených otázek s jednou možností odpovědi, jedné uzavřené otázky s vícero možnými odpověďmi a dvou otázek otevřených. Celkem obsahoval 12 otázek, z nichž první 3 se týkaly základních údajů dotazovaných za účelem uvést ostatní obsahové otázky do potřebného kontextu. Nakonec jsem pro účely práce zpracovala jen 9 z nich. Za každou z položených otázek se skrývá promyšlená úvaha o tom, co má její odpověď přinést a jaký má smysl tuto informaci vědět. Proto byly otázky směřované do třech tematických okruhů: původ, cesta a integrace.

Otázky musely být položeny v jednoduché němčině, protože úroveň dotazovaných uprchlíků se pohybuje kolem úrovně A2 až B1. Z toho důvodu byly některé formulace zjednodušené, a i forma možných odpovědí upravena do srozumitelných vyjádření. To se projevilo například u otázky číslo pět, jejímž záměrem bylo zjistit společenské postavení uprchlíků v jejich zemi, ale za účelem simplifikace jsem otázku položila takto: „Wie geht es Ihnen finanziell in Ihre Heimat?“ („Jak se Vám daří finančně ve Vaší zemi?“) a respondenti vybírali z číselné škály 1 až 5. Tato zjednodušení teoreticky snižují přesnost a vypovídací hodnotu otázek, ale po konzultaci s dobrovolnicí, která s dotazovanou skupinou pravidelně pracuje, jsem se rozhodla, že je důležitější zajistit pochopení otázek a s tím zaručeně spolehlivé odpovědi, byť s mírně přeneseným významem než přesnou formulaci.

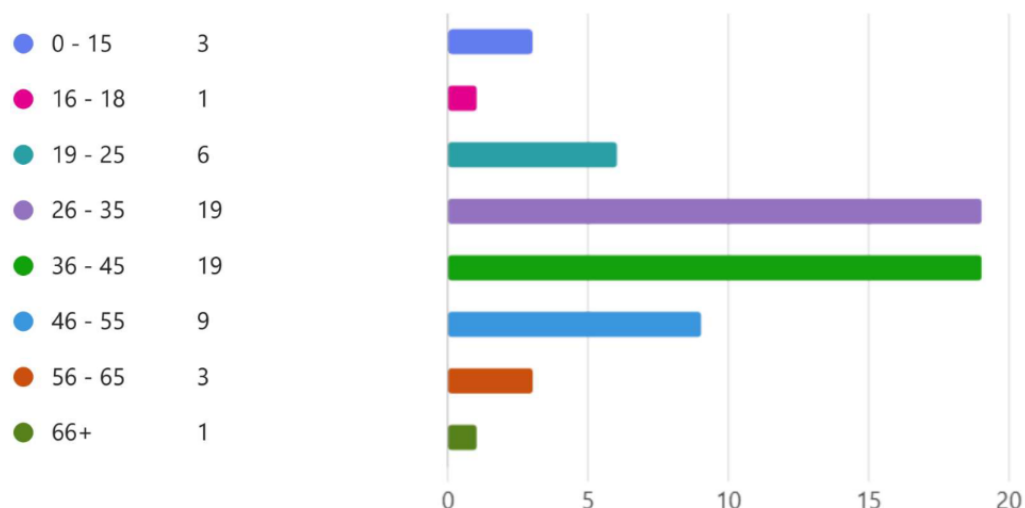
Online dotazník aktivní po dobu dvou týdnů jsem rozeslala s pomocí dobrovolnice v organizaci Helferkreis Zolling, kde jsem se během svého dvouměsíčního studijního pobytu pravidelně s uprchlíky stýkala. Dostal se k uprchlíkům využívajícím služeb zmíněného dobrovolnického spolku, popř. dalším jejich známým a kamarádům. Jednalo se o uprchlíky žijící v oblasti bavorského města Freising a okolí, tudíž z druhé nejkoncentrovanější spolkové země díky Königsteinovu klíči generujícímu distribuční kvóty. Dotazník vyplnilo 61 respondentů, ale ne všichni se vyjádřili ke všem otázkám. Proto ve výsledcích uvádím počet respondentů na konkrétní otázku (v případě, že neodpovídá počtu 61) a procenta vypočítaná právě z počtu, který na danou otázku odpověděl.

Pro každý ze zkoumaných okruhů (původ, cesta, integrace) jsem stanovila hypotézu, kterou jsem dotazníkem ověřovala. Z hlediska původu jsem pracovala s tvrzením, že budou převažovat uprchlíci náležící v jejich zemi k vyšší společenské vrstvě. K této hypotéze mě vedla myšlenka, že bohatší si mohou dovolit veškeré náklady spojené s migrací. V souvislosti s cestou do Německa jsem předpokládala, že finanční situace je nepřímou úměrnou délkou cesty. Posledním ověřovaným tvrzením bylo, že psychický stav uprchlíků v Německu je významně ovlivněn jejich pocitem přijetí německou veřejností.

9.2 Výsledky dotazníku

9.2.1 Věk

Kolik je Vám let?

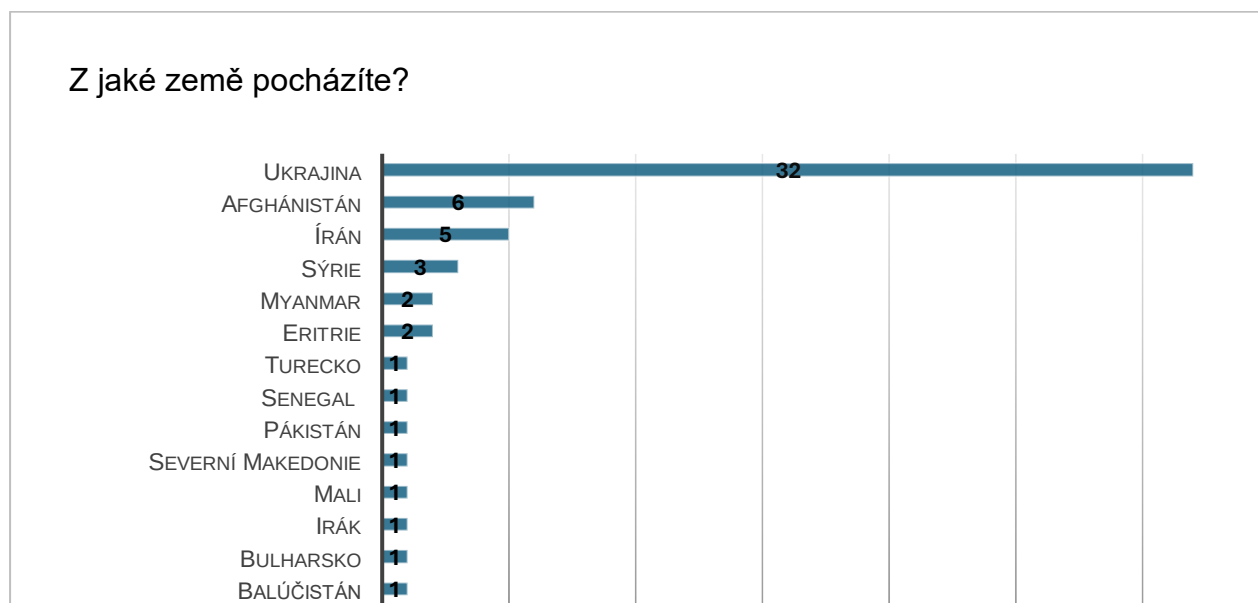

Graf 4 - Věkové rozložení respondentů

Z 93 % se respondenti skládají z dospělých lidí. Nejvíce odpovídajících se pohybuje mezi 26 až 35 lety věku. Stejnému podílu, tedy 31 % všech respondentů, je 36–45 let. Dále odpovědělo 15 % lidí ve věku 46–55 let věku a nad 56 let včetně dosáhlo pouze 7 % účastníků. Posledních 10 % tvoří lidé v tzv. studentském věku mezi 19–25 lety věku. Nejmladší skupinu v rozmezí 0-15 let zastupuje 5 % respondentů a pouze jeden respondent spadá do věkové kategorie 16-18 let.

Věkové rozložení respondentů odpovídá odhadovanému poměru, jelikož se z většiny jedná o lidi v produktivním věku, u kterých lze předpokládat, že mají plnou kontrolu nad svým životem, a že je jejich domovská situace stabilizovaná, tudíž mohli učinit rozhodnutí uprchnout do Německa. Zároveň je pravděpodobné, že svůj nový život chtějí započít úspěšně, což je vede k využívání služeb Helferkreis Zolling.

9.2.2 Národnost

Graf 5 - Národnostní rozložení respondentů

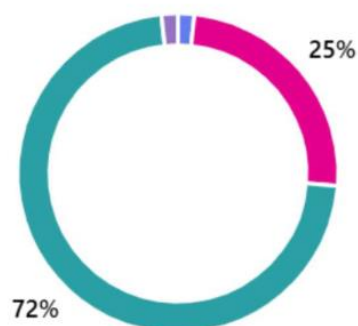
Dále jsem zjišťovala, jaké národnosti v Německu nacházejí nový domov. Celkem jsem zaznamenala 14 různých národností, což považuji za poměrně široké spektrum, ovšem podíl lidí jednotlivých původů nebyl rovnoměrně rozložený. Jednoznačně nejzastoupenější zemí byla Ukrajina s 52,5 %, 9,8 % tvořil Afghánistán, 8,2 % Írán, 4,9 % byla zastoupena Sýrie, 3,3 % tvořili občané z Myanmaru a stejný poměr měla Eritrea. Z následujících osmi zemí jsem sesbírala odpovědi pokaždé pouze od jednoho zástupce, tedy po 1,64 %. Jednalo se o Turecko, Senegal, Pákistán, Severní Makedonii, Mali, Irák, Bulharsko a Balúčistán (Balúčistán je provincií Pákistánu, ale rozhodla jsem se ponechat původ, kterým se respondent označoval). 5 % respondentů odpověď na otázku neuvedlo.

Domnívám se, že ve výsledném rozložení respondentů se podepisuje zčásti i jazyková bariéra, jelikož pro Ukrajince bývá jednodušší naučit se německy, a tudíž pro ně vyplnění dotazníku nemuselo být takovou zátěží.

9.2.3 Délka pobytu

Jak dlouho již žijete v Německu?

- méně než rok
- 1-2 roky
- více než 2 roky
- jiné

Graf 6 - Rozložení respondentů podle délky pobytu v Německu

Třetí otázka se respondentů dotazovala, jak dlouho již pobývají v Německu. Z výsledků vyplynulo, že celých 72 % v Německu bydlí již přes dva roky, 25 % mezi 1-2 roky a pouze jeden člověk méně než rok.

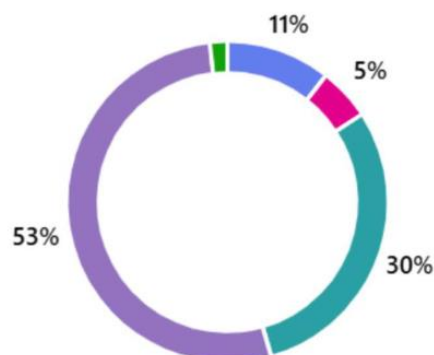
Zvolené intervaly nabízených možností neposkytují přílišný prostor pro sběr přesnějších dat pokrývajících délku pobytu. Rozhodla jsem se tak ale vzhledem k tomu, že pro účely doplnění kontextu začlenění do německé společnosti tyto časové úseky postačí.

Na základě výsledků tedy můžeme v další práci předpokládat, že je dotazovaná skupina již zvyklá na německé prostředí a v určitém slova smyslu zabydlená. Ačkoliv minimálně u 25 % pobývajících mezi jedním a dvěma roky musíme brát v potaz, že pravděpodobně stále bydlí v hromadných ubytovnách a místo práce se učí německy. Tudiž jejich pocity ještě nemusí být těmi finálními, kterých jednou po úplné integraci dosáhnou. Jedná se tedy o postřehy z procesu integrace.

9.2.4 Vzdělanost

Jakou nejvyšší úroveň vzdělání jste dosáhl/a

● žádné	6
● základní	3
● střední	17
● univerzitní	30
● jiné	1

Graf 7 - Rozložení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Čtvrtá otázka měla za cíl zjistit vzdělanost proudících uprchlíků za účelem naznačení toho, do jaké části společnosti náleží a co mohou Německu přinést.

Na tuto otázku odpovědělo 58 respondentů. Ukázalo se, že 53 % odpovídajících má vystudovanou vysokou školu. Samozřejmě musíme brát rezervní ohled na možnost potenciálně zkreslující výsledky, a to že právě do odpovídání dotazníku v němčině se odvážíla spíše vzdělanější část oslovených. Teoreticky se ale naskytuje i možnost, že právě vysokoškolsky vzdělaní mají větší tendenci uprchnout z jejich krizové situace a dotáhnout proces do úspěšného konce. Středním vzděláním jakožto svým nejvyšším dosaženým se může chlubit 32 % respondentů, zatímco 5 % má pouze základní vzdělání. Ovšem 11 % nedokončilo za svůj život vůbec žádnou úroveň vzdělání, z čehož jeden respondent ještě nedosáhl 15 let, tudíž se tento údaj pravděpodobně nepočítá jako konečný.

Uprchlíky jednotlivých národů můžeme porovnat podle toho, jak se jejich vzdělanost vztahuje k celkové vzdělanosti mezi všemi respondenty. Neblíže průměru je Ukrajina, jejíž rozložení ve všech úrovních vzdělání je téměř totožné s průměrem mezi všemi uprchlíky odpovídajícími na dotazník. Největší zaznamenaná odchylka od něj byla pouze 1 %, což ale samozřejmě odpovídá i tomu, že se Ukrajina svým zastoupením v mém průzkumu podílí na výsledcích velmi významně.

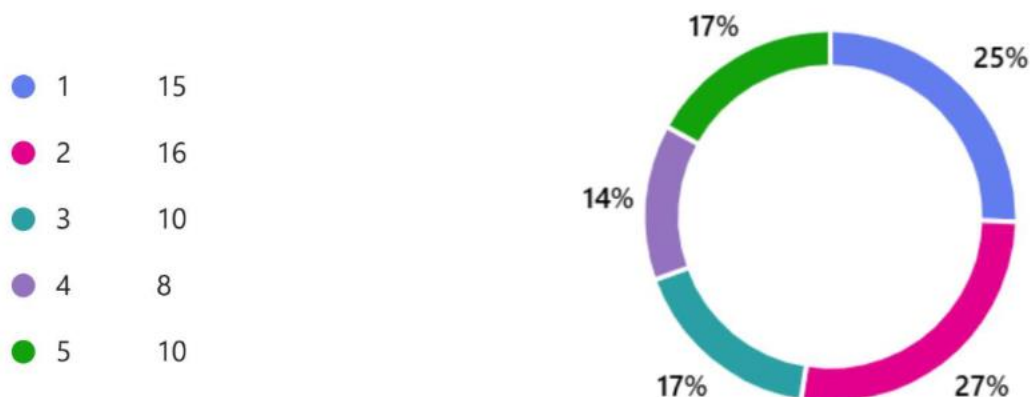
Afghánistán jakožto jedna ze dvou druhých nejzastoupenějších zemí zaznamenal vyšší podíl univerzitního zastoupení, které představovalo 60 %. Zbýlých 40 % bylo rovnoměrně rozloženo mezi středoškolským vzděláním a žádným dosaženým. Celkově se tedy Afghánistán ukázal kvalitněji vzdělaný než průměr, ale procento nevzdělaných je téměř dvojnásobně navýšené.

Írán zastoupený shodným počtem pěti respondentů se ukázal suverénně vzdělanější s 60 % vysokoškolského a 40 % středoškolského vzdělání. Podobné rozložení s ještě větší koncentrací nejvyššího vzdělání zaznamenala Sýrie.

Zbýlé národy byly nevýrazně zastoupeny, proto výsledná procenta nejsou příliš vypovídající. I tak ale uvedu, jaké státy označily vysokoškolské vzdělání. Jednalo se o Bulharsko, Irák, Myanmar, Severní Makedonii a Pákistán. Eritreu a Mali zastupovali středoškolsky vzdělaní, Turecko základně a respondent ze Senegalu nemá žádnou dokončenou úroveň vzdělání.

9.2.5 Finanční situace / společenské postavení

Jak se Vám daří finančně ve Vaší domovské zemi?

Graf 8 - Rozložení respondentů podle jejich hodnocení své finanční situace v domovské zemi (1 nejhorší, 5 nejlepší)

Na otázku týkající se finanční situace rodiny v jejich domově, tudíž v normálních podmínkách, odpovědělo 59 lidí. Cílem bylo získat představu o tom, z jakého společenského postavení respondenti pocházejí. Za účelem zjednodušení kvůli jazykové bariéře jsem usoudila, že nejlepším průměrem může být finanční stav. Respondenti tedy hodnotili svou finanční situaci na stupnici 1–5, kdy 1 představuje nejhorší situaci (v dotazníku popsáno jako „nemůžeme si toho moc koupit, musíme šetřit“) a 5 nejlepší situaci (v dotazníku popsáno jako „můžeme si koupit cokoli, máme dostatek peněz“).

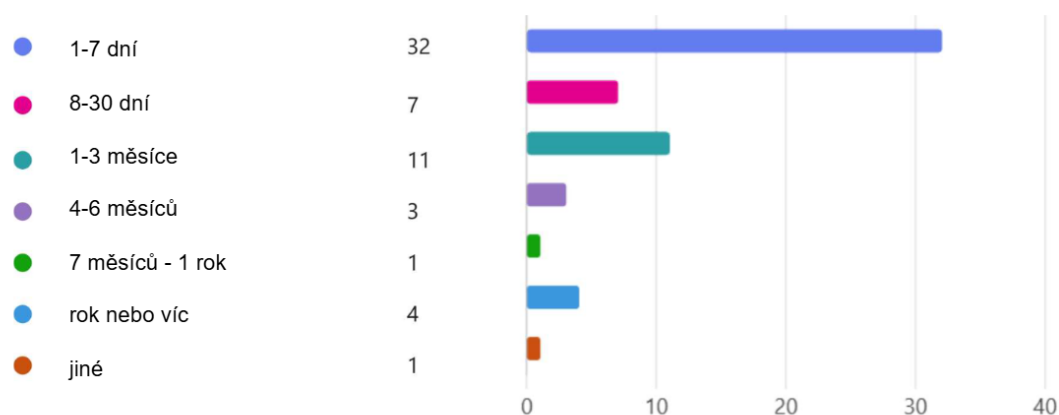
Odpovědi vyšly velmi vyrovnaně. Číslem 1 svou situaci zhodnotilo 25 % dotazovaných, nejvíce – 27 % – se hlásí k hodnotě 2. Dále si stejnou měrou stojí stav hodnocený číslem 3 a 5, který každý zabírá 17 %. Nejméně respondentů se 14 % se přihlásilo k hodnotě 4.

Můžeme tedy vyčíst, že celých 52 % se vešlo do nejnižších dvou kategorií, což vypovídá o spíše chudším charakteru dotazovaných a popírá občasnou domněnku, že prchá převážně vysoko postavená společenská vrstva. U té se bude bezpochyby jednat o jednodušší a možná pohodlnější či pohodovější zařízení všeho potřebného, ovšem zbylý průběh a vůbec možnost odcestovat závisí i na základě postřehů z mých rozhovorů s uprchlíky spíše na okolnostech.

Nejvyšší zastoupení v nejchudší kategorii 1 měl Afghánistán a Sýrie s 67 %, Senegal zastoupený jedním člověkem 100 %. Naopak respondenti z Íránu se z 80 % zařadili do nejvyšší kategorie 5. Ukrajina přibližně odpovídala celkovému průměru, výraznější nárůst se objevil jen na úrovni 4.

9.2.6 Délka cesty

Jak dlouhou trvala Vaše cesta do Německa?

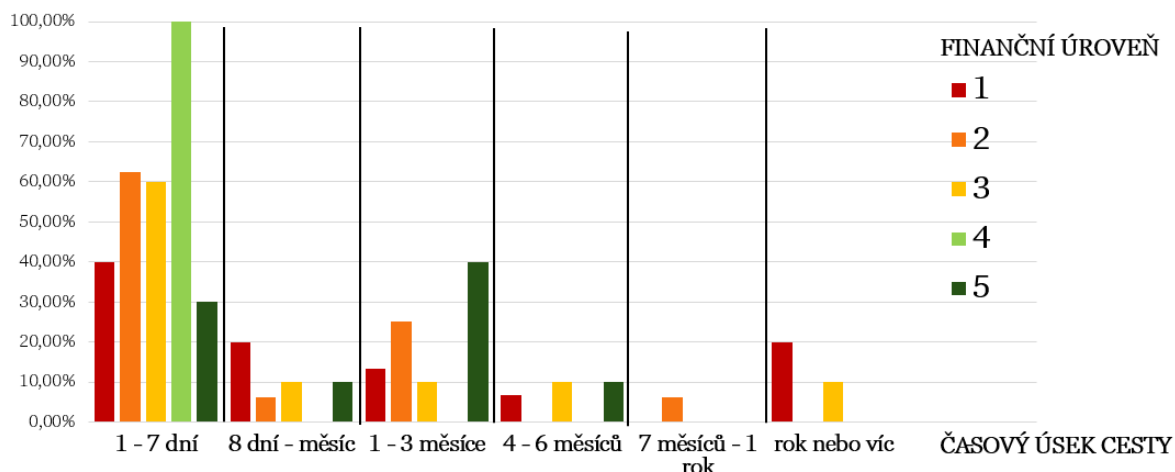

Graf 9 - Rozložení respondentů podle délky jejich cesty do Německa

Cesta za novým domovem může znamenat jedno nasednutí na spoj, ale i několikátýdenní spleť cestování vícero kontinenty. Proto jsem se uprchlíků dotazovala na to, jak dlouho jim zmíněná cesta trvala.

Na tuto otázku odpovědělo 59 respondentů. Největší skupině, která představuje 56 %, trvala cesta pouze týden nebo méně. Další možný časový úsek, mezi týdnem a měsícem, označilo 12 % respondentů, zatímco větší skupině čítající 19 % zabral přesun dokonce 1-3 měsíce. 5 % uprchlíků cestovalo 4-6 měsíců, 2 % cestou strávilo 7 měsíců a déle než rok bylo bez domova 7 % dotazovaných.

Z hlediska národností pochopitelně nejkratší cestu absolvovali Ukrajinci, jimž z 84 % trvala cesta méně než týden. Takto časově příznivou cestu zaznamenali ze 100 % také respondenti z Bulharska, Myanmaru, Severní Makedonie, Pákistánu a Turecka. Naopak s nejdelším putováním trvajícím přes rok se potýkali především občané afrických států Mali a Senegal, z jedné třetiny i ze Sýrie. Cesta mezi jedním a třemi měsíci převažovala hlavně mezi Íránci (80 %) a Afghánci (50 %). Ostatní údaje byly poměrně různé na hledání souvislostí.

Graf 10 – Podíl skupin uprchlíků podle finanční úrovně (osa y) v časovém úseku cesty ze země původu do Německa (osa x)

Další souvislostí, kterou jsem hledala, byl vliv finanční situace na délku cesty. Předpokládala jsem, že odhalím trend krátké cesty bohatší a dlouhého přesunu chudší skupiny, ale to se nepotvrdilo. Zaměříme-li se na nejkratší časový úsek pod jeden týden, nejvýraznější skupinou byli respondenti řadíci se 100% do finanční úrovně 4, ovšem nejbohatší skupina zde byla zastoupena pouhými 30 % a tři nejnižší postavené úrovně v průměru 54 %, což souvislost příliš neukazuje. Dokonce tři nejnižší finanční úrovně nejčastěji označovaly nejkratší možnost, zatímco úroveň 5 se ze 40 % dopravovala až 1-3 měsíce. Je ovšem nutné podotknout, že cestu delší než 7 měsíců absolvovaly pouze osoby odpovídající třem nejchudším úrovním, ačkoliv dohromady se jednalo jen o pět lidí.

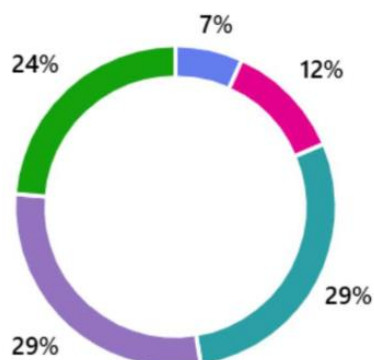
Předpoklad, že o kratší cestu se bude jednat spíše u finančně zabezpečenější vrstvy a naopak, se tedy nepotvrdil, a dotazník nenaznačil ani přílišnou souvislost těchto dvou faktorů. Pravděpodobně je to z toho důvodu, že delší cesta nemusí nutně znamenat spleť pěstí putování a toulání se kvůli málo zajištěnému postupu cesty. Uprchlíky ke zvolení možnosti několik měsíců dlouhé cesty mohou vést např. snahy o pobyt v jiné zemi doprovázené opakovanými deportacemi, či zdlouhavé přemísťování německými jednotkami v rámci Německa, které předcházelo jejich usídlení (viz. kapitola 8.2.2 Cesta).

Lepší finanční možnosti tedy uprchlíkům rozhodně mohou pomoci, ale nemusí se nutně jednat o urychlení lepšími dopravními možnostmi. Existují i případy, kdy se právě vysoká útrata na zařízení úprku na délce cesty neukáže, třeba když dotyční potřebují akutně utéct a platí za jakékoliv rychlé vyřízení, nebo v případě stěhování mířeného na jinou zemi, ve které neuspějí.

9.2.7 Psychika v Německu

Jak se v Německu cítíte psychicky?

1	4
2	7
3	17
4	17
5	14

Graf 11 - Rozložení respondentů podle jejich hodnocení svého psychického stavu v Německu (1 nejhorší, 5 nejlepší)

Psychický stav uprchlíků v jejich nové domovské zemi může naznačit, jak úspěšně se německým institucím i ostatním občanům daří s uprchlíky zacházet a vytvářet jim v rámci možností příjemné prostředí. Zároveň mentální zdraví může ovlivnit jejich chování a postup pokračování života v Německu.

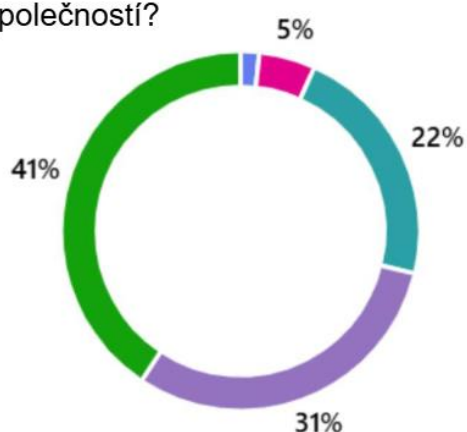
Respondentů jsem se ptala, jak se psychicky cítí na stupnici 1-5, kdy 1 představuje nejhorší stav a 5 nejlepší stav.

Se shodným množstvím 29 % byly nejčastěji zaznamenány odpovědi označující psychický stav číslem 3 a 4, úplně nejlépe se cítí 24 % respondentů, dále 12 % zvolilo úroveň 2 a nejmenší část zastoupená pouze 7 % dotazovaných se v Německu necítí vůbec dobře. Ve dvou nejhorších stavech se tedy nachází pouze 19 % dotazovaných uprchlíků.

9.2.8 Akceptování

Jak se cítíte akceptován/a německou společností?

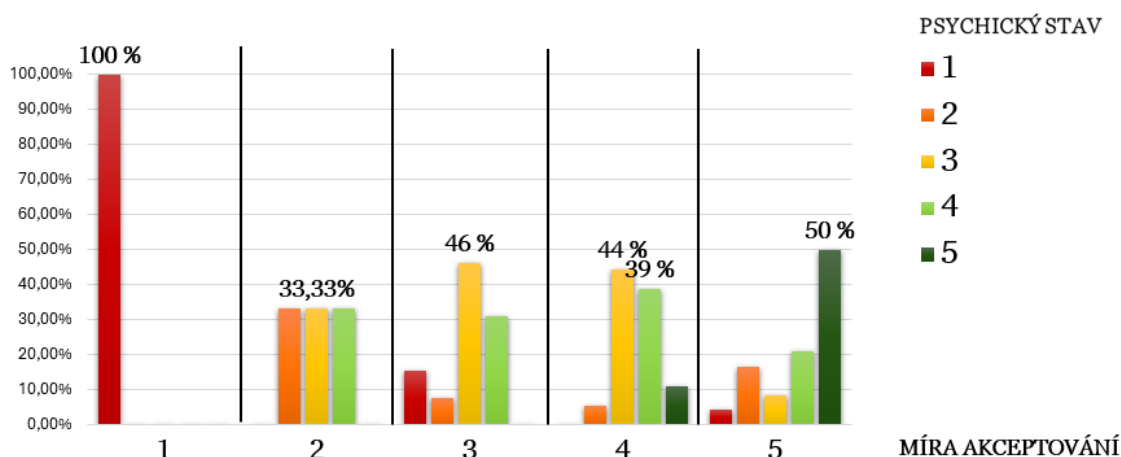
1	1
2	3
3	13
4	18
5	24

Graf 12 - Rozložení respondentů podle pocitu akceptování německou společností (1 nejhorší, 5 nejlepší)

Další otázka se věnovala míře akceptování uprchlíků německou společností. Respondenti své dojmy mohli vyjádřit na stupnici 1-5, kdy 1 představuje nejhorší stav a 5 nejlepší stav.

Výsledky vyšly skutečně příznivě, jelikož procenta označených možností stoupala lineárně se stupnicí. Tudiž celých 41 % uprchlíků se cítí být naprosto přijatí svými německými sousedy, 31 % vybralo míru popsanou číslem 4, situaci 22 % vystihuje 3. úroveň, chabá 5% skupina by svou integraci zařadila na číselné ose na pozici 2 a pouze jeden člověk označil nejnižší možnou variantu, což tvoří Německu a pomocným organizacím v okolí Freisingu skvělou vizitku.

Graf 13 - Podíl skupin uprchlíků podle psychického stavu (osa y) v kategoriích podle míry akceptování německou společností (osa x)

Akceptování svým okolím může zároveň úzce souviset s psychickým stavem. Podle respondentů mého dotazníku toto tvrzení zhruba odpovídá vzhledem k tomu, že na všech stupních pětičíselné stupnice se spolu obě posuzované škály z většiny protínají, tudíž míra přijetí většinově odpovídá míře psychické pohody. Nejvýrazněji se tento trend projevuje na úrovni 5, kde se 50 % nejlépe akceptovaných cítí i nejlépe psychicky. Na ostatních úrovních se toto procento pohybuje kolem 30-40 % a další největší procento odpovídá nejbližší úrovni. Toto platí až na výjimku nejnižší úrovně týkající se jediného respondenta, jehož stav v obou zjišťovaných okruzích vystihuje číslo 1. Mezi dotazovanými, kteří zaškrtnuli míru akceptování mezi 1-3, se nenachází žádný, který by se psychicky cítil skvěle.

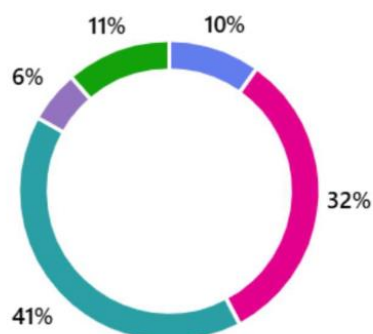
Z hlediska délky pobytu v Německu se promítl nejlepší pocit přijetí u respondentů žijících v azylu mezi jedním a dvěma roky, kteří se z 87 % cítí akceptováni na úrovni 4 nebo 5. U déle pobývajících již pozitivní dojmy klesají, i když 35% většina stále označila 5. stupeň. Ve dvou nejvyšších úrovních se již ale pohybuje jen 65 % z nich.

Je možné, že tento pokles ovlivňuje větší náraz na realitu a potřebu opravdové integrace do reálného společenského světa, či rostoucí frustrace z nedostatečné rychlosti vyřizovacího procesu vzhledem k mému předpokladu, že prvotní zmatení a nejistota vymizela již i po prvním roce.

9.2.9 Plány

Co dál plánujete se svým životem v Německu?

studium univerzity	7
vyučení = nové zaměstnání	23
pokračovat ve svém oboru	29
žádné zaměstnání	4
jiné	8

Graf 14 - Rozložení respondentů podle jejich plánů v Německu do budoucna

Přesto, že někteří uprchlíci nemohou realisticky odhadnout své možnosti do budoucna, každý z nich má ve fázi integrace svou představu, na kterou se dotazovala poslední otázka.

Největší 41% část předpokládá, že bude i nadále pokračovat ve svém původním oboru přesto, že podmínky pro získání pracovní kvalifikace jsou v Německu poměrně obtížné. Především v případě respondentů, kteří se zřídka věnovali manuálnímu zaměstnání. 32 % se smířilo s variantou vyučit se novému zaměstnání. Ambicióznější plány v podobě studia univerzity má 10 % dotazovaných a dalších 6 % neplánuje pracovat vůbec. Zbýlých 11 % uvedlo různé kombinace uvedených možností, nebo se také objevila odpověď naznačující víru respondenta ve zlepšení situace v domovské zemi a možnost návratu.

9.3 Závěr druhé praktické části

Předchozí stránky nabídlý základní vhled do údajů o dotazovaných uprchlících v Německu a odhalily celou řadu zajímavých souvislostí. Ačkoliv dotazovaní často uváděli dosažené střední i univerzitní vzdělání, čímž narušili častý stereotyp zcela nevzdělaných uprchlíků, jejich finanční situace v zemi původu tomu neodpovídá. Můžeme tedy říci, že formální vzdělání mezi nimi bylo vyšší než jejich subjektivně pocíťovaný životní komfort. Dále dotazník odhalil, že délka cesty uprchlíků do Německa není výrazně ovlivněna jejich finanční situací, ale spíše geografickými a právními okolnostmi. Také je důležité okomentovat trend plánů v podobě pokračování ve své profesi, který naznačuje mírně naivní představy o možnostech jejich uplatnění v Německu.

Z kvantitativní výzkumu v podobě mého dotazníku vyplynulo, že první hypotéza „Mezi uprchlíky budou převažovat cizinci náležící v jejich zemi k vyšší společenské vrstvě,“ nebyla přijata, jelikož více než polovina respondentů označila svou finanční situaci dvěma nejnižšími hodnotami z pěti nabízených. Vyhodnocení dotazníkového šetření k druhé hypotéze „Finanční situace je nepřímou úměrnou délkou cesty,“ nepřineslo jednoznačnou odpověď, neboť výsledky nenaznačily souvislost dvou zmíněných faktorů. Můžeme předpokládat, že tuto proměnnou více ovlivňují geografické či výchozí sociální podmínky jednotlivých rodin. Závěrečná hypotéza „Psychický stav uprchlíků v Německu je významně ovlivněn jejich pocitem přijetí německou veřejností,“ byla přijata, jelikož míra akceptování německou společností je přímo

úměrná psychické pohodě uprchlíků. Tudíž z výsledků vyplývá, že aby se uprchlíci cítili dobře, musí je jejich němečtí sousedé dobře vnímat, což může být ohroženo silícím předvolebním napětím v Německu.

ZÁVĚR

Práce Uprchlictví v Německu popsala výňatek německého azylového systému a jeho prostředků, které nejvíce formují dojmy samotných uprchlíků z celého průběhu života v nové zemi. V návaznosti na věcný podklad nabídla bližší svědectví pěti uprchlíků umožňující je lépe poznat a sdílet jejich názory či příběhy, které podložila plošnými statistikami z dotazníku zaměřujícího se na původ, cestu a integraci.

Teoretická část především odhalila, jak komplikovaný postup se skrývá za začleněním uprchlíka do určité lokality a poukázala na některá opatření reagující na aktuální politickou situaci v Německu. Důležitým bodem bylo podložení azylového systému světově uznávanými normami, které by stav ve všech členských státech EU či OSN měly zaštitovat a které si čtenář může spojit s názornou implementací Německa. Poskytla i číselné zmapování uprchlíků v Německu, což dodalo přehled o zmiňované skupině, a práce se dotkla i služeb nabízených našimi sousedy místním uprchlíkům. Celkově tedy nabídla poměrně složitě zjištělný přehled azylového systému Německa se soustředěním na opatření přímo dotýkajících se samotných uprchlíků a jejich integrace. Veškeré informace nesou zdroj v oficiálních stránkách příslušných německých orgánů, což vyžadovalo pečlivou analýzu a správné vyhledávání uvedených informací.

Praktická část nabídla výzkum kvalitativní i kvantitativní. Kvalitativní rozhovory umožnily poznat příběhy i názory uprchlíků pobývajících na německém území. Zazněly spletité příběhy lidí prchajících z přímého ohniska tamějšího dění, kteří se svěřili i s jejich dojmy a plány v Německu. Rozhovory především ukázaly, z jak rozdílných výchozích pozic uprchlíci pocházejí, a co je nakonec v cílové destinaci spojí. Uvedené materiály jsem sbírala v roli výměnného studenta mluvícího cizím jazykem s uprchlíky o situaci, která je pro ně stále aktuálním křehkým tématem. Vyzvídání tedy požadovalo velkou míru důvtipu, správně odhadnutých hranic, a především schopnost dorozumívání se oboustranně cizím jazykem za účelem přinést takto komplexní sdělení. Přesto jsem přesvědčená o vysoké vypovídající hodnotě získaných odpovědí a vnímám tento aspekt práce za jedinečný.

Zvolené tematické okruhy kvantitativního dotazníku pro uprchlíky (původ, cesta, integrace) doplňují představu o německé uprchlické populaci či o působení stávajícího systému na ni. Většinu zkoumaných aspektů jsem ve výsledcích propojila a porovnávala s dalšími údaji, což poskytuje hlubší pochopení souvislostí formujících podmínky pro průběh cesty i dojmy z nového prostředí daného uprchlíka.

Tři ověřované hypotézy podtrhávají sesbíraná data a jejich souvislosti. Přinesly zjištění, že uprchlíci v Německu nepatřili ve svých zemích převážně mezi vyšší společenskou vrstvu, což vyvrátilo častý předpoklad, že se do zahraničí dostane pouze nejvýše postavená skupina. V souvislosti s tím přinesla práce zjištění, že délka cesty do Německa není přímo závislá na finanční situaci uprchlíků, tudíž otevřela prostor jiným faktorům ovlivňujícím efektivitu cesty. Ty jsou blíže popsány v kvalitativní části. Nakonec práce vyzdvihla důležitost přívětivosti domácí společnosti, jelikož vyzkoumala, že psychický stav uprchlíků v Německu je významně ovlivněn jejich pocitem přijetí německou veřejností.

Z hlediska vybraného obsahu i zvolené formy práce považuji za nejhodnotnější zachování věcného přístupu. Dokázala jsem obsáhnout kontroverzní téma konstruktivní cestou poskytující prostor hlavním aktérům problematiky, aniž bych upřednostňovala jejich stranu.

Domnívám se, že lidský faktor a aspekt dávající prostor samotným lidem prchajícím z domova, který už pro ně není bezpečným, ve společenském prostoru chybí. Při tom je důležitým prvkem, který by měl být obsáhnutý ve faktorech formujících názor široké společnosti na téma uprchlictví. Proto věřím, že má práce může společnost obohatit o nové vnímání a pochopení nových sousedů a vytvořit pro osobní příběhy místo ve společenských i politických debatách.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Internetové prameny

AMNESTY INTERNATIONAL. *The difference between refugees, people seeking asylum and migrants*. Online. In: Amnesty. 20 December 2024. Dostupné z: <https://www.amnesty.org.au/refugee-and-an-asylum-seeker-difference/>. [cit. 2025-02-09].

BAMF. *Initial, subsequent and second applications*. Online. In: BAMF. 2024. Dostupné z: <https://www.bamf.de/EN/Themen/AsylFluechtlingsschutz/ErstFolgeZweitaneantraege/erstfolgezweitaneantraege-node.html>. [cit. 2025-02-10].

BAMF. *The stages of the German asylum procedure*. PDF. Online. In: BAMF.de. 2024. Dostupné z: https://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/EN/AsylFluechtlingsschutz/Asylverfahren/das-deutsche-asylverfahren.pdf?__blob=publicationFile&v=26. [cit. 2025-02-10].

BPB. *Abschiebungen in Deutschland*. Online. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 2024. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/zahlen-zu-asyl/265765/abschiebungen-in-deutschland/>. [cit. 2025-02-10].

BPB. *Asylbedingte Kosten und Ausgaben*. Online. In: Bundeszentrale für politische Bildung. 2024. Dostupné z: <https://www.bpb.de/themen/migration-integration/zahlen-zu-asyl/265776/asylbedingte-kosten-und-ausgaben/#node-content-title-1>. [cit. 2025-02-10].

ČTK. *Hlasování s AfD Merzovi u Němců neuškodilo, ukazují první průzkumy*. Online. In: IDNES.cz. 2025. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/nemecko-cdu-afd-merz-hlasovani-migrace-pruzkum.A250204_093034_zahranicni_bro. [cit. 2025-02-15].

ECHO24. *V Německu je málo migrantů. Lídr Levice požaduje přijímat další milion každý rok*. Online. In: Echo24.cz. 2025. Dostupné z: https://www.echo24.cz/a/HcPWZ/svet-zpravy-v-nemecku-je-malo-migrantu-lidr-levice-pozaduje-prijimat-dalsi-milion-kazdy-rok?utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu#dop_ab_variant=1419131&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box. [cit. 2025-02-15].

EVROPSKÁ KOMISE. *Pakt o migraci a azylu*. Online. In: European Commission. 2024. Dostupné z: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/migration-and-asylum/pact-migration-and-asylum_cs#:~:text=V%20r%C3%A1mci%20t%C3%A9to%20spole%C4%8Dn%C3%A9%20evropsk%C3%A9%20reakce%20navrhla%20Evropsk%C3%A1,v%C3%BDznamn%C3%BDm%20migra%C4%8Dn%C3%ADm%20tlak%C5%AFm%20a%20chr%C3%A1n%C3%AD%20na%C5%A1e%20vn%C4%9Bj%C5%A1%C3%AD%20hranice.. [cit. 2025-02-10].

FACHINGER, Teresa, HOFFMEYER-ZLOTNIK, Paula a STILLER, Marlene. *Safe third country*. Online. In: Asylum in Europe. 2024. Dostupné z: <https://asylumineurope.org/reports/country/germany/asylum-procedure/the-safe-country-concepts/safe-third-country/>. [cit. 2025-02-10].

FACHINGER, Teresa, HOFFMEYER-ZLOTNIK, Paula a STILLER, Marlene. *Types of accommodation*. Online. In: Asylum in Europe. 2024. Dostupné z: <https://asylumineurope.org/reports/country/germany/reception-conditions/housing/types-accommodation/>. [cit. 2025-02-10].

FEDERAL FOREIGN OFFICE. *The Schengen Agreement*. Online. In: Federal Foreign Office. C1995-2025. Dostupné z: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/visa-service/231202-231202>. [cit. 2025-02-15].

FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. *Asylum and refugee policy*. Online. In: BMI Bund. c2025. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/EN/topics/migration/asylum-refugee-protection/asylum-refugee-policy-germany/asylum-refugee-policy-node.html>. [cit. 2025-02-10].

FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. *Asylum and refugee protection*. Online. In: BMI Bund. c2025. Dostupné z: <https://www.bmi.bund.de/EN/topics/migration/asylum-refugee-protection/asylum-refugee-protection-node.html>. [cit. 2025-02-10].

FEDERAL MINISTRY OF THE INTERIOR AND COMMUNITY. *Limiting irregular migration and protecting internal security: Border checks at all German land borders to start 16 September 2024*. Online. In: Federal Ministry of the Interior and Community. C2025. Dostupné z: https://www.bmi.bund.de/SharedDocs/pressemitteilungen/EN/2024/09/binnengrenzkontrollen_en.html. [cit. 2025-02-15].

FEDERAL OFFICE FOR MIGRATION AND REFUGEES. *Asylzahlen Gesamtjahr und Dezember 2024*. Online. In: BAMF. 2025. Dostupné také z: <https://www.bamf.de/SharedDocs/Meldungen/DE/2025/250109-asylzahlen-dezember-und-gesamtjahr-2024.html>.

FEDERAL OFFICE FOR MIGRATION AND REFUGEES. *Initial Distribution of asylum seekers (EASY)*. Online. In: Federal Office for Migration and Refugees. 2022. Dostupné z: <https://www.bamf.de/EN/Themen/AsylFluechtlingsschutz/AblaufAsylverfahrens/Erstverteilung/erstverteilung-node.html>. [cit. 2025-02-10].

INFOMIGRANTS. *Germany recognizing more foreign qualifications*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/59854/germany-recognizing-more-foreign-qualifications>. [cit. 2025-02-15].

INFORMATIONSVBUND ASYL & MIGRATION. *Grundleistungen nach AsylbLG*. Online. In: Informationsverbund Asyl & Migration. N.d. Dostupné z: <https://www.asyl.net/themen/sozialrecht/asylbewerberleistungsgesetz/grundleistungen-nach-asylblg>. [cit. 2025-02-10].

JONÁŠ, Martin. „*Když nezavřeme hranice my, udělají to náckové. “ Merz zabouchl dveře za érou Merkelové*. Online. In: Seznam Zprávy. 2025. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-kdyz-nezavreme-hranice-my-udelaji-to-nackove-merz-zabouchl-za-erou-merkelove-269178>. [cit. 2025-02-15].

MIDIENDIENST INTEGRATION. *Facts and figures in English*. Online. In: Mediendienst Integration. 2022. Dostupné z: <https://mediendienst-integration.de/english/facts-figures.html>. [cit. 2025-02-10].

MIDIENDIENST INTEGRATION. *Unterbringung und Versorgung*. Online. In: Mediendienst Integration. 2025. Dostupné z: <https://mediendienst-integration.de/migration/flucht-asyl/migrationflucht-asylversorgung.html>. [cit. 2025-02-10].

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Čtvrtletní zpráva o migraci III. 2024*. PDF. Online. In: ceska-justice.cz. 2024, s. 7. Dostupné z: <https://www.ceska-justice.cz/app/uploads/2024/11/ctvrtletni-zprava-o-migraci-iii-2024-1.pdf>. [cit. 2025-02-10].

MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Dublinký systém*. Online. In: Ministerstvo vnitra České republiky. 2025. Dostupné z: <https://mv.gov.cz/clanek/dublinsky-system.aspx>. [cit. 2025-02-15].

SANDERSON, Sertan. *Germany: Significant changes for refugees and asylum seekers in 2024*. Online. In: InfoMigrants. 2024. Dostupné z: <https://www.infomigrants.net/en/post/61786/germany-significant-changes-for-refugees-and-asylum-seekers-in-2024>. [cit. 2025-02-15].

SEZNAM ZPRÁVY. *Migrační pakt*. Online. In: Seznam Zprávy. 2024. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/tag/migracni-pakt-109859>. [cit. 2025-02-16].

SOZIALPLATFORM. *Leistungen nach Asylbewerberleistungsgesetz (AsylbLG)*. Online. In: Sozialplattform.de. c2021-2025. Dostupné z: <https://sozialplattform.de/inhalt/leistungen-nach-asylblg>. [cit. 2025-02-10].

STATISTA. *Number of asylum applicants in Germany in 2024, by country of origin*. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911586/country-origin-asylum-applicants-germany/>. [cit. 2025-02-10].

STATISTA. *Number of asylum applications in Germany from 2014 to 2024*. Online. In: Statista. 2025. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/911527/number-first-asylum-applications-germany/>. [cit. 2025-02-10].

TAGESSCHAU. *Das sind Merz' Pläne für die Migrationspolitik*. Online. In: Tagesschau.de. 2025. Dostupné z: <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/merz-antraege-100.html>. [cit. 2025-02-15].

THE WORLD FACTBOOK. *Real GDP (purchasing power parity) – Germany*. Online. In: The World Fact Book. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/germany/>. [cit. 2025-02-10].

UN REFUGEE AGENCY. *Germany Fact Sheet*. Online. In: UNHCR.org -, 2024. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/europe/sites/europe/files/2024-10/bi-annual-fact-sheet-2024-09-germany.pdf>. [cit. 2025-02-10].

UNHCR. *'Refugee' or 'migrant' - Which is right?* Online. In: UN Refugees News. 2015. Dostupné z: <https://www.unrefugees.org/news/refugee-or-migrant-which-is-right/>. [cit. 2025-02-09].

UNHCR. *The 1951 Refugee Convention*. Online. In: UNHCR. c2001-2025. Dostupné z: https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/1951-refugee-convention?_gl=1%2Ayuhsrz%2A_rup_ga%2ANDAA5NjcyMTcuMTczNzIxMzE4OA..%252_rup_ga_EVDQTJ4LMY%2AMTczNzIxMzE4OC4xLjEuMTczNzIxMzMwOC42MC4wLjA. [cit. 2025-02-10].

UNHCR. *The Global Compact on Refugees*. Online. In: UNHCR. C2001-2025. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/global-compact-refugees>. [cit. 2025-02-10].

WORLD ECONOMIC FORUM. *Europe's refugee and migrant crisis in 2016. In numbers*. Online. In: World Economic Forum. 2016. Dostupné z: <https://www.weforum.org/stories/2016/12/europes-refugee-and-migrant-crisis-in-2016-in-numbers/>. [cit. 2025-02-10].

Právní prameny

Asylbewerberleistungsgesetz (AsylbLG), § 3 Grundleistungen.

Asylgesetz (AsylG), § 26a Sichere Drittstaaten; Anlage I (zu § 26a).

Asylverfahrensgesetz (AsylVfG 1992), § 44 Schaffung und Unterhaltung von Aufnahmeeinrichtungen; § 47 Aufenthalt in Aufnahmeeinrichtungen.

Bundesgebiet 1) (Aufenthaltsgesetz-AufenthG), § 24 Aufenthaltsgewährung zum vorübergehenden Schutz.

Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet 1) (Aufenthaltsgesetz-AufenthG), § 4 Erfordernis eines Aufenthaltstitels.

Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, Art 16a.

Sdělení č. 208/1993 Sb., Sdělení ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků.

Směrnice Rady EU 2001/55/ES.

Ústní sdělení

LIEBE, Susann, dobrovolnice v Helferkreis Zolling [ústní sdělení]. Zolling, 2024.

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Počty prvotních žádostí o azyl zaznamenaných v Německu mezi lety 2014-2024....	12
Graf 2 - Národnostní rozložení žadatelů o azyl v Německu za rok 2024	13
Graf 3 - Rozložení výdajů federálního rozpočtu spojených s uprchlíky za jednotlivé položky (česky popsány níže).....	19
Graf 4 - Věkové rozložení respondentů	29
Graf 5 - Národnostní rozložení respondentů.....	30
Graf 6 - Rozložení respondentů podle délky pobytu v Německu	31
Graf 7 - Rozložení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání	31
Graf 8 - Rozložení respondentů podle jejich hodnocení své finanční situace v domovské zemi (1 nejhorší, 5 nejlepší).....	33
Graf 9 - Rozložení respondentů podle délky jejich cesty do Německa	34
Graf 10 – Podíl skupin uprchlíků podle finanční úrovně (osa y) v časovém úseku cesty ze země původu do Německa (osa x)	35
Graf 11 - Rozložení respondentů podle jejich hodnocení svého psychického stavu v Německu (1 nejhorší, 5 nejlepší).....	36
Graf 12 - Rozložení respondentů podle pocitu akceptování německou společností (1 nejhorší, 5 nejlepší).....	36
Graf 13 - Podíl skupin uprchlíků podle psychického stavu (osa y) v kategoriích podle míry akceptování německou společností (osa x)	37
Graf 14 - Rozložení respondentů podle jejich plánů v Německu do budoucna.....	38